

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1995

Technical and Bibliographic Notes / Notes technique et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming are checked below.

- Coloured covers / Couverture de couleur
- Covers damaged / Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated / Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing / Le titre de couverture manque
- Coloured maps / Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black) / Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations / Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material / Relié avec d'autres documents
- Only edition available / Seule édition disponible
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin / Le reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure.
- Blank leaves added during restorations may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming / Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments / Commentaires supplémentaires: Text in Ukrainian.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modifications dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured pages / Pages de couleur
- Pages damaged / Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated / Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed / Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached / Pages détachées
- Showthrough / Transparence
- Quality of print varies / Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material / Comprend du matériel supplémentaire
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image / Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.
- Opposing pages with varying colouration or discolourations are filmed twice to ensure the best possible image / Les pages s'opposent ayant des colorations variables ou des décolorations sont filmées deux fois afin d'obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below /
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

	10X		14X		18X		22X		26X		30X
	12X		16X		20X		24X		28X		32X

(Note: The 20X cell in the above grid contains a checkmark.)

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

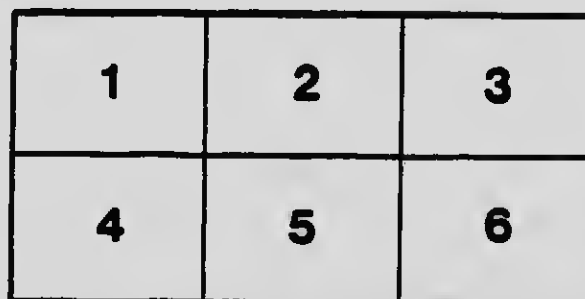
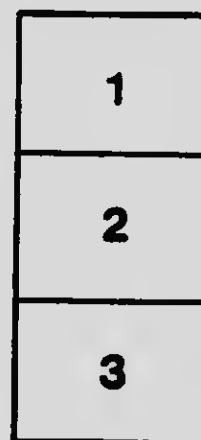
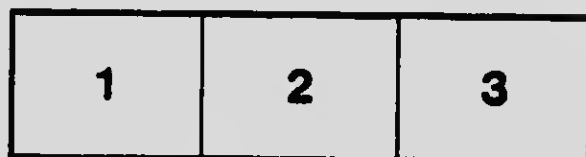
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shell contains the symbol \rightarrow meaning "CONTINUED", or the symbol ∇ meaning "END", whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

APPLIED IMAGE Inc

1653 East Main Street
Rochester, New York 14609 USA
(716) 462 - 0300 - Phone
(716) 268 - 5989 - Fax

HUKRDUP

ДІЯВОЛЬСКА СПРАВА

— або —

Як ксьондз Шмідт

замордував

Анну Авмілер.

Сензаційний опис злочину, якого довершив
в Нью Йорку 1912. року ксьондз на слу-
жниці, з котрою оженив ся і сам
— собі дав слюб. —

HUKRDUP
HUKRDUP

І. Сильце.

Одної звичайної неділі, в році 1909-ім, костел св. Боніфация в Нью Йорку був переповнений вірними як ніколи перед тим. Молодики й старші, а найбільше жінчини, спішили до костела, хочай не було на той час жаднього більшого свята. Шепоти, розглядаючися на всі боки вказували на те, що всі прийшли нині до костела не на те, щоби помолитися, лише з цікавості, що сподіються почути або побачити щось надзвичайного... Остаточно відголос дзвінка оповістив, що служба божа починається. Очи всіх звернулися до великого віттаря. Обізвалися органи і ксьондз приступив до віттаря. »Ох, то сам парох буде відправляти службу божу« — почали шептати, — а новий ксьондз мати ме нині казаня».

»Слава Богу як то добре складаєся!«

Служба божа почалася і всі вірні почали молитися... На всіх лицах можна було побачити нетерпеливість, молилися одно наперед другого, скоро пересуваючи »пацьорки« на »ружанцях« неначе би тим хотіли прискорити закінчене служби божої.

Остаточно служба божа закінчилася і на амбоні показався молодий, гарний, з веселою усмішкою, ксьондз Ганс Шмідт.

»Се він!... Який то молоденький і гарненький ксьондзик, щоби йому дав Бог здоровля і сто літ прожити«. Так подумали майже всі зібрані в костелі. По перечитанню євангелія і звичайнім поздоровленню парохіян, новий ксьондз, як орел, що шукає за добычею, поглянув хитрим поглядом на згромаджених овсчок, немов би за ким шукав. Очевидно роздумував від чого би то почати.... Нараз по-

гляд його затримав ся на пречуд гарній і молодій дівчині, що стояла близько казальниці й гляділа на нього як на образ.

Була то Анна Авмілерівна, служниця на парохії, при костелі св. Боніфація, котра вже перед тим ксьондза Шмідта бачила.

Не мож було вгадати яка думка зродилась в тій хвилі в його душі, бо лиш відірвав свій погляд від Анни, двозначний усміх перелетів йому через уста. Перехрестив ся і взяв за тему шесту заповідь божу — »не чужолож«. Серця всіх вірних почали бити ся сильнійше, як зачав вкладати всі пекольні муки, які чекають по смерти тих, що допускають ся так тяжкого гріху, яким є чужоложство. Говорив се так виразно, а так яскраво, що молодіж змушена була дивити ся час від часу в землю і червоніти зі встиду. Лише старші, покиваючи головами, повторяли раз у раз: »Ох, то правда, то свята правда«.

В костелі запанувала цілковита тишина; було чути лише брєпкїт найменших мух. Вони одинокі нічо собі не робили з казаня ксьондза Шмідта і безжурно вибренькували над головами вірних як би своїм брєпкєнем хотіли вимовити: »не слухайте його, бо він є змія в людськїм тілі, котрий инакше говорить ніж думає«.

На закінченє кс. Шмідт освідчив, що як котрий з молодих людей переступив шесту заповідь, з'обовязаний безпроволочно висловити ся. Наколи хто встидає ся, повинен вибрати собі після свого уподобаня повіреного сповідника і йому всьо відкрити. В такий спосіб може уникнути пекольних мук, котрі його чекають по смерти. Трафила коса на камінь! Від тої пори сповідальниця, в якій сидів кс. Шмідт, завсїди була окружена молодими жін-

ками і дівчатами. Кс. Шмідт зі злобною усмішкою слухав і... розгрінав. Які то були сповіди і розгрішення, сам Господь знає...

Анна Авмілер.

Анна Авмілер, молода і гарна дівчина, уроджена була в Німеччині з бідних родичів. Вихована була дуже богобойно. Мати її старала ся заціпити в серцю молоді дівчини всі засади релігії і віри. Від малої дитини вчила її пошани для старших, а головню для ксьондзів і костела, позаяк сама була релігійна аж до фанатизму. Оповідала що дня своїй любій донечці, що Господь дав нам добрих ксьондзів, що ксьондзи є заступниками самого Бога на землі, що без них всі люди мусли би піти до пекла. А що межн ними находить ся і злі, то не є в тім вина ксьондзів. Чорт, котрий лізе до кожного чоловіка, стараючи ся всіма силами скусити до злого, пхає ся і до духовної особи і представляє перед її очима найріжнородійніші покуси, аби відвести від віри. Случає ся, що деякий ксьондз не має тільки сили, щоби оперти ся чортови, і допускає ся гріху, але ми не повинні йому того брати за зле, бо він є ксьондзом і за свої гріхи потрафіть перепросити Пана Бога. Нехай нас Бог боронить, щоби ми мали посуджувати заступників самого Господа Бога, ми повинні молити ся за них і просити Господа Бога, щоби він навернув їх із тої дороги, на котру їх чорт запровадив. Отже рано і в вечер побожна мати звичайно разом із донечкою молила ся за добрих і злих ксьондзів.

По богослуженю мати Аннусі шукала спосібности, щоби поцілувати у руку молоденького ксьондзика, котру уважала за святу.

Отже ми не повинні дивувати ся, що Анна вихована в сей спосіб дійшовши до літ, була приневолена, як тисячі других з тої сфери дівчат, внемігрувала з родинного краю за море. По приїзді до Америки всіми силами старала ся стати на службу до якогось ксьондза.

Случайно, завдяки якоїсь протекції, а не редовсім завдяки своїй уроді, дістала службу на парохії при костелі св. Боніфація в Нью Йорку. Була дуже задоволена, що буде могла що п'єділі бути в костелі і слухати божих слів. Радости не було границь, коли довідала ся, що вікарим при костелі св. Боніфація є кс. Ганс Шмідт з Європи. Ще перед тим чула про нього, що був дуже побожним «каплуном» а та кож «лікарем», і хтоб до него не вдався, нікому не відмовив помочи.

Будучи в сю памятну неділю в костелі на пернім казаню кс. Шмідта, душа її розпливала ся про саму згадку, що буде могла почути слово боже з уст того, о котрім так багато наслухала ся. Наколи кс. Шмідт показав ся на амбоні думала що то ангел, так її видав ся він гарним. В її дитячій душі змістити ся не могло, щоби то був звичайний чоловік. Чула до него неограничену пошану, представляла собі його як божество, в душі молила ся не до Бога, лиш до ксьондза Шмідта. Як лиш вчула погляд його на собі, невисказаний біль стиснув її за груди, як іскра електрична тронула її за серце. Здрягнулась — і спустила очи в низ, одначе по хвилі піднесла і слухала спокійно аж до кінця. По скінченю богослуженя,

повернула на парохію і забрала ся як звичайно до роботи, одначе сим разом якось їй не йшло, все з рук падало. В ухах шуміло, в голові перевертало ся, на різнороднійші думки тиснули ся їй до голови, з котрих не могла здати собі справи. А найгірше переслідував той дивний погляд кс. Шмідта, котрий пропикнув її наскрізь в костелі. Вечером перед положенєм ся до ліжка, по відмовленю молитви, припімнули ся її слова проповіді кс. Шмідта: »Кождий чоловік може вибрати собі сповідь після свого уподобаня«. Кож вона вибере як не його, щоби позбути ся всіх думок, котрі тиснули ся до голови! Приобіцяла собі при першій спосібности пійти до сповіди до кс. Шмідта і взнати йому всі свої думки. а тоді з певности спаде той тягар з її серця. Бідна Аннуса! Вона не знає якій то поворі має звірити тайни свої душі!

Попала в сильце.

Другого дня встала блідша як звичайно і знов почали її тиснути ся до голови неждані думки, але отримала розказ від газдині пійти до міста за ріжними справунками, бо сподівала ся гостей на парохії. Потрібно було ходити кільканайцять разів до міста і з поворотом за справунками, запрятати, позамітати і т. д. Треба було служити до стола і почувти не одно остре слівце від газдині.

Недогідлива була та газдиня і ві всім тяжко було її догодити. В кілька днів по тім знова щось зайшло і так на всякій такій крутанні зійшов цілий тиждень. Всі сентиментальні думки вивітрили з голови Аннусі, остало

лиш одно бажанє, щоби як найскорше пійти до сповіди. Слідуючої неділі рано, скоро пробудила ся, вбрала ся і чимскорше пігнала до костела. »Конфєціонал« кс. Шмідта був вже о кружений вірними, але кс. Шмідта не було ще. Аннуса вклякла коло сповідальниці і зачала молити ся. Не могла собі здати справи для чого, — але в душі була задоволена, що кс. Шмідта ще не було в сповідальниці. Мала на думці або не приступити нині до сповіди або перейти до другої сповідальниці — до пароха. Вже була здецидована відійти... В тій хвилі вийшов з захристії кс. Шмідт. Сталевим поглядом, якби який всевладїючий судія, дивив ся з легковаженем на всіх і прямував до сповідальниці. Анна зачала молити ся, не відкриваючи очий від книжки. Пізнав її кс. Шмідт. Переходячи коло неї, запитав:

— Чи до сповіди? Прошу йти за мною.

Не було иншої ради, — пійшла. Сповідала ся довго! — Надзвичайно довго, так, що чекаючи на свою чергу пенітентки зачали нетерпеливити ся і що хвиля споглядати на сповідальницю. Як відходила від сповідальниці, очи закрила хустинкою, так, що не мож було побачити як подїлала па ню сповідь. Підійшла перед великий вівтар, впала на колїна і залляла ся гіркими слезами. Були то слези щирі, від серця, слези жалю. Такі слези здїбна виливати чиста женщина, котра мимо волї стратила своє найдорозше майно... безповоротно. Хотїла молити ся, і як лише поглянула на розпятого Христа, що був на вівтарі, напав її жаль конвульсійний і на ново заливала ся гіркими слезами. Остаточо встала, перекрестила ся і вийшла з костела. Повернувши ся на парохію, поскаржила ся газдини, що дуже хора і є змушена положити ся до лїжка.

Замкнула двері свого покою, впала на ліжку і дала волю слезам. Газдиня почувши приглушений плач, а побачивши змінене личко дівчини, зміпала ся трохи, і сейчас післала до костела одного зі слуг, щоби покликати кс. Шмідта, бож вона знала, щō Шмідт, будучи в Європі, студював медицину. Невдовзі увійшов Шмідт в товаристві газдині до покою Анни. Взяв її за руку наче до збаданя пульсу. Не обернула ся, не поглянула навіть на нього.

— Пульс бєть ся за скоро — сказав по хвилі до газдині. — Але то нічого, вона трохи зденервована, треба її лишити в спокою».

— Що тобі є, моє дитя?... Запитав теплим голосом...

Плач Анни був одинокою відповідню.

Ксьондз Шмідт задумав ся.

— Лікарства ніякого не потрібно, лише спокою звернув ся до газдині. — Оставмо її.

Лише газдиня звернула ся в двері, скоро схилив ся і витиснув юдин поцілуй на пречуд гарній головці Анни.

Вийшовши за двері, шепнув щось до уха газдині і вона усміхнула ся. Кивнув головою і пішов до костела.

Дроц потряс цілим тілом Анни. як вчула поцілуй Шмідта на своїм чолі. Жаль відлетів, перестала плакати. Інстинктивно відчула, що слова »моє дитя« в душі Шмідта були вимовлені инакше... і той поцілуй, витиснений на її чолі, не був поцілуєм батьківским. Бачила перед собою пропасть, до котрої обидвоє поволи сточують ся. Почала роздумувати над словами, котрі чула при сповіди. Нові думки, нові почутя доси її незнані, заволоділи нею цілою.

Молода кров почала сильно бурити ся в її жилах і тепла філя заливала її серце. Не хотіла над нічим застановляти ся, похоти розбудити ся в Анни до такої міри, що дівчина не знала що з нею діє ся. Рівночасно Анна Авмілерівна переживала пекольні муки.

Встид і боязнь перед карою пекла справили її страшний біль в чистім і невиннім серці.

Гнівала ся сама на себе, на кс. Шмідта і на те, що нині пійшла до сповіди. Пригадувала собі слова дорогої матери, котра вчила її, що ксьондз є така велика особа, котрої навіть в думках не можна собі виобразити.

Хвилями встидала ся сама себе за свою слабість, то знов хвиля розкоші потрясала її тілом, примикала очі і хвилями перелітали її думки і представляли перед її очима образ великого нещастя. В той час зривала ся з ліжка, бігала по покою як шалена. Так перебула цілий день. З початком ночі чула ся дуже змучена. Була дуже слаба. На пів розібрана впала на ліжку і заснула твердим сном.

Сон Анни Авмілер.

Поцілоденнім вичерпаню в сні представляли ся її найріжнороднійші фантастичні явища.

Мала страшний сон. Бачила себе в гарно умебльованім покою. Як увійшла до нього, побачила страшного смока, котрий сидів розвернений в фотелю і пожерав її огнистими очима.

Хотіла кричати о поратунок і не могла. В тій же хвилі побачила перед собою ангела

сторожа з огненным мечем в руці, котрий сказав до неї: »не бій ся!« Рівночасно той неколь ний смок зачав прибирати найрізномродній- ші зміни, а в кінці побачила перед собою гар- ного ксьондза Шмідта, котрий дуже мило і приязно її привитав. Анна поцілувала його в руку. Опісля попросив її кс. Шмідт, щоби у- сіла і дуже довго з нею розмовляв. Ангел сто- рож стояв при ній. Нараз кс. Шмідт, як би пе реставав бути ксьондзом, і просив Анну, що- би зістала його коханкою.

В тім ангел шепнув її до вуха: »Скажи йому, що ніколи не зістанеш його коханко- ю«.

Повторила сі слова Шмідтови.

— Втікай звідси поки час — шепнув її ангел до вуха. Хотіла вийти, але в тій хвилі з'явив ся диявол, зловив Шмідта за ковчир і пхав перед себе. Шмідт заступив її дорогу. Анна побачила, як диявол вдарив по ногах Шмідта а він як би на розказ диявола впав пе- ред нею на коліна.

Ангел шепнув її до вуха: »Втікай відси, бо згинеш«. Взяв її за руку і почав тягнути від Шмідта. Рівночасно диявол хватив її за дру- ге рамя і пхнув в сторону до Шмідта. Шмідт через цілий час клячав перед нею. Обцілував її руки, просив, заклинав на спасене душі, щоб не відіпхнула його від себе. В голові її закрутило ся, в очах стемніло, і під напором якоїсь невитолкованої сили закинула руки на шию Шмідта.

Не пам'ятала, що діє ся з нею, лиш вчу- ла як той ангел хоронитель гірко заривав, а натомість диявол аж підскочив з радости. Зда- вало ся її що цілий світ перевертає ся до го- ри ногами.

Нагло прокинула ся. Хотіла піднести ся

та не могла. Отяжіла голова не дозволила на се. Перевернула ся і знов заснула.

Тепер представляли ся її в сні інші явища. Десь сиділа сама одна, в якійсь нужденній хаті і занята була шитєм. Зшивала з найріднородніших кровю пофарбованих кавалків убранє для своєї дитинки. Хотіла її убрати та нігде не могла її знайти. Відтак кожду частинку того убраня цілувала, тулила до грудий, колисала і приговорювала як правдиво кохаюча мати.

Ох, як вона в сні любила і бажала побачити ту свою дитинку. Але з'явив ся тойсамий ангел і сказав: »Нещасна дівце, ти її ніколи не побачиш«... Відтак сей ангел перемінив ся в Шмідта, котрий зблизив ся до неї і сказав: Я прийшов, щоб зробити на хвалу Богу кроваву жертву« і зник.

Явище змінило ся і незнаючи яким чудом побачила себе у ванні.

Коло ванни клячав на колінах тойсамий ангел, а над нею стояв кс. Шмідт з пилою і пилував її тіло. Чула скригіт пили на своїх костях, чула страшений біль, та не могла пробудити ся. Знов явище змінило ся і Анна побачила своє тіло порізане на лавалки і сама помогла Шмідтові позбирати їх та поносити десь далеко до моря. Відтак хотіла вернути ся до дому, та не могла... Лишила Шмідта а сама взнесла ся високо, високо, понад води, розплинувшись в повітря, так, що сама себе не могла вже більше побачити.

На костелі вибила година 5-та рано як Анна пробудила ся.

Зимний піт виступив на чоло, трясла ся зі страху як в горячці, так її той сон перестрашпв. Убрала ся скоро і вклякла перед образом св. Анни. Молила ся дуже довго.

Хотяй не привязувала великої ваги до того страшного сну, то однак приобіцяла собі перед образом св. Анни, що буде за всяку ціну уникати кс. Шмідта і старати ся з ним не сходити ся. Чи додержить сього — побачимо.

Родичі Шмідта.

В місті Астафенбургу, в Німеччині, мешкають родичі Шмідта. З початком вересня 1913. року в родині кс. Шмідта загостило пригноблене, яке спричинила старенька мати кс. Шмідта. Одного ранку, сідаючи до сніданя, стара Шмідтова чогось дуже посоловила. На запит відповіла: »Ох, не повірите який я мала сон!« — »Бою ся, щоб нашому Гансови що злого не притрафило«.

І почала розказувати свій сон.

Прочі з родини не дуже то звертали увагу на її оповіданє, а тимчасом стара що дня переглядала пошту, чи не наспів який лист від її любого сина, бо вже довгий час не було від нього ніякої відомости. Читала часописи з надією, що знайде яку небудь новину про сина, що здоровий веселий, і що нічого злого йому не стало ся.

Сни що раз страшнійші не давали її спокою.

Остаточно дня 30. вересня стара мати сіла до сніданя змінена не до пізнання, так, що її вид занепокоїв зібраних при столі і всі споглянули по собі.

Здавало ся, що від послідної ночі постаріла ся о десять літ. Старенький батько, котрому теж на імя Ганс, хочачи додати гумору, сказав: »Правдоподібно тобі знов снило ся

щось про Ганса? Що? Дай спокій стара, не вір у свої сни! Сон — мара!»

— Ні, то вже не був сон! То була дійсність — відповіла стара Шмідтова.

— Не кишуйте собі з мене, а послухайте!... Я вірю, що згодите ся зі мною, що нашому Гансови стало ся щось страшного.»

Вимовила се таким тоном, і з такою певністю, що всі як один закликали: »Слухаємо!»

Сон матери Ганса.

— Знаєте, що мені снило ся минувшої ночі?

— Наш Ганс вже не є ксьондзом! — Ні! Правду вам кажу, що ні! Різником! — вимовивши ті слова, залляла ся слезами. Крізь уста присутних перелетів легонький усміх, але слези матери стримали його. Ніхто не відважив ся спротивити, лиш чекали до кінця. По хвилі мати успокоїла ся і говорить далше:

— Так різником, але різником людей. Я бачила в сні, як Ганс зарівав гарну молоду дівчину, а відтак на пів ще живу порівав на кавалки

— Здрігнулам на той вид і впавши на коліна перед нього просилам його: »Сину, що ти робиш?» Але Ганс відтрусив мене від себе кажучи: »Що роблю? роблю кроваву жертву на хвалу богу, але ти мамо не є гідна, щоби те поняти».

Присутні поглянули по собі, та почувли ся як самі не свої.

Вона говорить далше:

— Відтак бачилам Ганса перед судом. Судив його якийсь страшний чоловік з двома головами, на головах була золота корона і вбита дорогими каміньми. Сидів на золотім

кріслі, а перед ним лежала велика книга. По лівій стороні стояв страхопуд, похожий на діявола в чорнім плащі, в білим ковнірку і з рогами на голові. Він представляв прокуратора і всіми силами старався погубити Ганса. Дальше сиділа лава присяглих.

Пильно слухали і записували всьо що говорило ся.

По правім боці того дивного судії стояло двох ангелів, котрі боронили Ганса як адвокати.

Ганс сидів на лаві оскаржених.

Не був вже ксьондзом.

Борода неголена, погляд дикий як звичайний злочинець.

Злякалам ся, коли поглянув на мене, однак він не пізнав мене.

Лава присяглих одноголосно заявила: »Винен убійства першого степеня«.

Відтак судія взявши до руки жезло, сказав високим рішаючим тоном: »Нехай згинь!«

Старенька Шмідтова перервала бесіду на хвилю обтираючи зимний піт з чола. Слухаючи спустили свої очі в землю в задуманю. Ніхто не відважив ся споглянути один на другого.

Пробудилам ся і стрясла ся зі страху. Укляклам перед образом розпязтого Христа, відмовила молитву і передалам Ганса Христови в опіку. Не могла однак дочекати ся, щоби як найсгорше поділити ся з вами врзжіннями, які я відчула з причини того страшного сну. Тепер мені трошки легше, але чую ся обезсилена і мушу положити ся до ліжка. Можете судити по мені як вам подобає ся, однак чую в своїм серцю, що з нашим Гансом мусіло стати ся щось незвичайного.«

Сон справджує ся.

Тогосамого дня появилася вістка у всіх німецьких денниках, що в Злучених Державах Америки, в ріці Гудсон недалеко Нью Йорку виловлено трупа молодої жінки, почвертованої за помочою пили і ножа, справною рукою злочинця. Убійник не викритий.

Перечитавши сю вістку замужня сестра Ганса Елисавета Шадлер, ціла задрожала.

Сейчас побігла і подала сю вістку батькові.

Старий батько перечитавши сю вістку, задумав ся, однак, щоби показати мужність, розсміяв ся і сказав: »Моя дорога донечко, в кождім великім місті десятки а навіть сотки найріжнородніших злочинів дїє ся що дня, а щож доперва в такім великім і перелюдненім місті як Нью Йорк, де людність складає ся з найріжнородніших шумовин з цілого світа.

Дивує мене се, що ви діти від часу того дурного сну, котрий вам оповідала мати, стараете ся в кождім злочині вичитати злу ворожбу для Ганса.

Даймо сему спокій та не завертаймо собі голів.

Ганс здоровий, веселий і сповняє свої обовязки як Бог приказав. Я є того певний..

Се число часописи сховай і не показуй матери, бо в послідних часах вона така нервова, що се могло би зашкодити її здоровлю.

Минуло знов кілька днів.

Вражине яке спричинив сон матери, по троха зачало забувати ся. Навіть старенька Шмідтова, котра найбільше була пригноблена, поволи вертала до нормального стану.

Дієність.

Около 20. вересня 1913. року, в неділю з полудня була гарна погода. Ранком був покропив дрібненький осінний дощик, але пізніше випогодило ся.

В тім то памятнім дні телеграма з Нью Йорку рознесла по цілім світі страшну звістку: »Ксвондз Шмідт зістав арештований за довершенє огидного злочину на своїй коханці«.

Тоїсамої неділі родичі кс. Шмідта нігде не виходили з дому і старали ся цілий час по обіді перебути до ма на спільній родинній поговорці.

Але поговорка якось не клеїлась, перескакувано з теми на тему, вривано в шів реченю, або мовчано цілковито.

Одним словом запанувала там якби перед надходом великої бурі тривожлива тишина. З нетерпеливостію очікували почти, сподіючи ся знайти в часописях інтересні новинки, котрими би розірвати могли якесь невирозуміле пригнобленє.

В сій хвилі відізвав ся дзвінок.

»Слава Богу, то листонош«, виповіла на ві Шадлер, дочка, котра під той час була в родичів.

Вийшла відобрати пошту.

По хвилі повернула, віддала кілька листів батькови, сама зачала переглядати часописи.

»Ісусе Марію! Змилосердїть ся над нами! Читайте!«

Відкинула часопись від себе і впала в обійми матери. »Мати моя найдорожша, сон твій був правдивим. Наш Ганс вже арештований. Він то був тим злочинцем, котрий замор-

дував в так огидний спосіб жінчину виловле-
ну в ріці Гудсон в Нью Йорку. Що найгірше,
та жінчина, якась Анна Авмілер, була його
коханка.

О Боже! Якаж то ганьба!

О я сего не переживу!»

Залитваючи ся слезами заридала пані
Шадлер.

Старенька Шмідт на сю вістку як би ска-
меніла.

Дивлячи ся перед себе, майже не своїм
поглядом вимовила. —

»Я вже давно переболіла.

»Знала я що то так буде«.

Заледви докінчила сего послідного сло-
ва, — зімліла і впала до землі.

Всі прясутні не розуміючи на разі що
стало ся, але побачивши умліваючі жінци-
ни, зачали їх відливати зимною водою.

Ніхто не взяв часописи до рук поки не
відратували жінчин. Наколи лиш старенька
мати прийшла до себе, заледве спромогла ся
вимовити:«

»Читайте«. — Хочу знати чи всьо так як
мені снило ся«.

Всі кинули ся до часописи.

На першій стороні було видрукувано то-
встими буквами як слідує:

ПОСЛІДНІ ВІСТІ З АМЕРИКИ:

... Прибувши перед нільнома літами з Ні-
меччини до Америки ксьондз Ганс Шмідт, ві-
нарій при костелі св. Йосифа, утримував лю-
бовні зносини зі служницею при костелі св.
Боніфацого, котра також прибула з Европи.

... Ксьондз Ганс Шмідт від листопада 1912
року зістав вінарим про костелі св. Йосифа, а

перед тим сповняв обовязки вінарного при костелі св. Боніфацого.

Ню Йорська поліція вислідила, що ис. Ганс і Мідт в страшний спосіб замордував свою висше згадану ноханну, і части її тіла покидав до води.

... Арештований признав ся до вини.

»Убивем її бо любив змі!...«

»Хіба що здурів,« вимовили всі одноголосно.

»Найгірший злочинець не посунув би ся так далеко, а щож доперва ксьондз«.

Оден батько ксьондза мовчав, і з очий його не мож було вичитати, про що в тій хвилі роздумував.

Погляд свій спрямував в одну сторону перед себе, а думки його відлетіли гдесь далеко, далеко.

Встав, — і не вимовивши ні одного слова, вийшов до свого покою, замкнув двері на ключ і сів при столі.

Малпинально виняв чорнило і папір, взяв перо до руки, і дивив ся мов несаможитий перед себе.

Остаточню потер чоло, відтак покивавши головою сказав сам до себе.

»Га, хто знає? Сейчас напишу до пана Гайма бувшого шкільного професора а рівночасно вірного приятеля Ганса.

Вони оба завсїгда переписували ся, і сподію ся, що до нинішного дня остають в приятельських відносинах.

Він оден може як лиш схоче усунути мої сумніви, котрі мене чіпляють ся.

Замачав перо і задумав ся.

»Щож йому напишу?«

Про що буду питав?

Задумав ся. Дзвінок з вулиці перервав його думки.

»Хтоб то був?« шепнув сам до себе.

Як би у відповідь на його питанє почув ковтанє до дверей.

Гнівний, що йому в тій хвилі перескаджать з обуренєм створив двері.

»Депеша«, — вимовила Елисавета, подаючи батькови коверту і скоро відійшла. Замкнув двері на ново і сів коло стола.

»Від когоб то було?« подумав собі розриваючи коверту.

Депеша містила три слова:

»Гайм поповнив самовбійство«.

Наколи би в тій хвили в Атафенбергу на ступило трясене землі, то старий Шмідт не почув би такого нервового удару, якого дістав на вістку про самовбійство Гайма, давного приятеля його сина Ганса. Був майже певним що потрафить видістати від Гайма інформації, при помочи котрих він як батько буде міг видати осуд о так страшнім злочині, котрого допустив ся Ганс на молодій гарній дівчині в Нью Йорку.

І тепер зсьо пропало.

Думки батька опинили ся в невідраднім положеню.

Не тратячи ані хвилі, скоро убрав с' і вийшов на вулицю.

Не знаючи куди йти і по що, інстинктивно звернув свої кроки на улицю до помешканя Гайма. Знав добре, що нічого не довідає ся, що Гайм нічого йому вже тепер сказати не може, і хотяй питав себе самого. »По що я йду?« — Однак йшов дальше.

Остаточно затримав ся перед невеликим домом оглянув його з верху до долини, як би його піколи перед тим не бачив, і вимовив —

»Гут«. Оглянув ся позад себе як би в страху, чи хто не слідить, потрутив двері, котрі не були зачинені, і спрямував свої кроки до покою Гайма. За дверми в покою почув гамір і не надумуючись відтворив двері і ввійшов до середини.

То слідчі власти були заняті списуванем протоколу з самовбійства.

Обоятний на всіх ні з ким не привитав ся, лиш спокійно розглядав ся по покою, як би шукав когось.

Нагло погляд свій затримав на столику де лежало послідне з друку число дневника. Інстинктивно зближив ся і поглянув на зміст. Здрігнув ся. В дневнику побачив статю о поповненю злочину Гансом; арешт, увязненє і признанє ся до вини. Батько зрозумів тепер, що причина самовбійства була висше згадана вістка.

Але для цього? Прецінь Гайм не міг бути спільником злочину... Зрозумів однак, що смерть Гайма мусіла прикривати чорною поволокою тайни богато нечистих річий, котрих допустив ся враз з арештованим тепер Гансом в часї молодих літ і в страху, щобн не випали на денне світло, Гайм поповнив самовбійство.

Ксьондз Ганс Шмідт.

Ганс уродив ся в році 1881-нім.

Прийшов на світ як кожде инше дитя. Від перших днів його життя мати любила Ганса більше чим другі свої діти.

Отже коли підріс, мати старала ся виховати його на доброго чоловіка і ані на хвилю не позволяла йому віддалювати ся від себе, ані сама його ніколи з очий не спускала.

Де лише виходила, Ганс мусів бути при ній. Як потребувала зарізати курку або качку на обід, Ганс завсїди був присутним. Тїпився дуже як курці підрізувано горло, і аж скакав з радості, коли в передсмертних судорогах тріпотала крилами.

Нераз просив матери, щоби дозволила зарізати йому самому, на що мати не лише дозволила, але й заохочувала до того подвляючи його смілість і відвагу а притім казала дякувати Богу, що такий добрий, що дав їм кури і качки, котрі можуть різати для себе на обід.

Що вечера Ганс клякав з матерню до молитви і молвився дуже щиро за всїх і вся, навіть за душі тих невинних курок і качок, котрі сам порізавав.

Ганс з дитячих літ був дуже побожним з одної сторони, а затвердлим і безмилосердним на смерть і біль хотай би невинних звірять з другої.

Мати що дня брала Ганса з собою до костела і там толкувала йому як могла значіне служби божої і інших попівських обрядів. Одним словом старала ся всіми силами заціпити в молодім серцю Ганса всі »догмати« католицької віри. Ганс був дуже памятливым хлопцем, отже з охотою запам'ятував все що лиш від мами почув. Через часте перебуванє в костелі Гансови те все зповседніло і він мало помало затратив побожність.

Будучи в домі, робив вівтарі, убирив ся по попівськи, та старав ся наслідувати його, або иншими словами робив собі з того всього іграшку. Бачучи се сусіди називали його малим попиком... Родичі приписували се покликаню і постановили виучити Ганса на ксьондза.

Ганс був дуже понятливий в науці. Був найздібнішим учеником в гімназії і професорі віщували йому будучність, що Ганс колись зайде високо.

По укінченю гімназії Ганс вступив до духовного семінаря в Могунції.

По двадцятім році життя запримітили дехотрі, що Ганс почав остигати в своїй побожності.

Але се була тільки злуда. Ганс не переставав думати о покликаю духовнім.

Одиноко лиш в атмосфері духовного семінаря було йому тепер за тісно, бажаючи свіжого повітря, молитва була йому не вистарчаюча, бажав розривки...

По дволітнім побуті в семінари написав до єпископа, з просьбою о позволене учащання на філософічні виклади.

Як всюди так і тут Ганс визначив ся своєю шильністю, а при тім був завсїгди веселий і дотепний.

Отже тішив ся загальною симпатією у всіх. Жив тепер на иннім світі, віддыхав иншим повітрем. Філі життя уносили його за собою.

Був дуже гарним, товариським, а товариство гарних женщин цїнив над все. Всюда вмів знайти ся відповідно і всіх розвеселити.

Здоровий, молодий, пристойний чув в собі силу, котра потягала до нього як магнесом всіх, котрі з ним сходили ся.

Тїшив ся симпатією взагалі а головно симпатією гарного пола. Тут тоже запізнав ся з одним »медиком«, котрий передше був хірургічним асистентом в міськїм шпитали для женщин в Парижу. Ганс від першого разу дуже його полюбив і жив з ним по приятельськи. При його помочи навчпв ся виробляти »ні

гулки», які усували наслідки нелегальної любови.

Молодість, краса, невинність жінчин, то була найлюбійша тема розмови Ганса Шмідта з новим приятелем.

Після святого письма, жінчина ніколи не може бути чоловіком у повнім значіню того слова. Так говорив Ганс до свого приятеля.

Стоїть написано виразно: »Господь Бог сотворив чоловіка«. Не згадують нічого о жінчині. Доперва пізнійше по якимсь часі, коли чоловікови самому було скучно на світі, Господь Бог для його утіхи і забавки, не з осібног матеріялу, але з власної кістки мушпли сотворив »щось«, що назвав жінчиною і віддав чоловікови як його власність.

Чиж Господь Бог, сотворивши жінчину, не віддав її до волі розкошів і розпорядимости чоловіка? Отже чоловік може з жінчиною робити що йому сподобає ся.

Тішити ся, розкошувати, поки є розкошею і дякувати Богу за його доброту. Скоро лиш стає ся тягарем, — зробити з нею як з качкою....

Найбільше перешкаджає в любові.... о-воч її..., але нині людий і так за богато на світі, тому отже пігулки будуть найбільшим добродійством для загалу.

Так витолковував собі молодий слухач філософії Ганс Шмідт.

І завсїгди бажав зістати ксьондзом. Тішило його то дуже, як мріяв в своїх думках про слуханє сповіди.

Він, Ганс, буде сидів у сновідальниці, а до нього будуть приходити молоді, замужні жінки, дівчата і вдови і говорити йому до уха несотворені річи. Замужна скаже кілько разів

она здурила свого чоловіка, з ким і в який спосіб.

Дівчина — чи має вже кавалера чи ні, як має, то як давно, чи добровільно йому піддала ся, чи любить його ще тепер, чи має другого і т. д.

Кожний муж або коханок віддав би жите своє за одну з тих тайн.

А він, Ганс буде то всьо знав з обовязку свого покликаня. Буде картав або потішав за лежно від власної волі.

Бачити красоту женщины, оцінити рухи, розуміти її чесноту і бачити її думки. То справді для жадного мужчини під сонцем, щоб найпристойнішого, найбогатшого, не є доступним з виїмком ксьондза.

— І я се осягну — думав. Любов гарної женщины, то найбільший скарб на світі!... І я се буду мати.

Наколи буду знав тайни женської чесноти і буду знав їх думки, тоді замужна або дівчина, жадна не потрафить мені оперти ся; тим більше, що я сам буду її сповідав і розгрімав. А потім?...

Як стануть тягарем?...

Пішлю на лоно старого Авраама...

Але щоби ті всі чуда виробляти, потреба передовсім зістати ксьондзом, і отримати на те власть! — Від кого?... Ха-ха ха! засміяв ся іронічно. Прецінь записано в законі: »Кому звяжеш на землі, буде звязаний і в небі, а кому розвяжеш на землі, буде розв'язаний і в небі«. — Мушу зістати ксьондзом...

І з подвійною енергією взяв ся тепер до студійованя філософії. Вкоротці скінчив курс і записав ся на теологію. Мрії Ганса справили ся, бо в коротці, в 1906. році зістав висвященим на ксьондза. Як лиш Ганс

зістав ксьондзом, з цілою енергією зачав свої мрії замінювати в дійсність. Забрало йому одної річи, о котрій цілком не памятав, того не відступного у всякім разі союзника.... капіталу.

Тоже не перебирав в средствах...

Зручний з природи до всього, був тоже майстром в наслідуваню ріжних почерків письма, допускав ся найріжнородніших шахрайств. Власти костела хотяй дещо знали о поступках Шмідта, дивили ся на то крізь пальці. Доперва коли кс. Шмідт, за вироблене фальшивих дипломів для учеників зістав арештований у монахії в Баварії. — А щоби очистити костел від закиду, не вагали ся вказати, що Шмідт суспендований. Коли в суді виявив ся цілий ланцюх поповнених Шмідтом найріжнородніших шахрайств, постарали ся узнати його за слабого на умі і увільнено від відвічальности. Суд віддав Ганса під оціку батька, під услівем, — щоб старий Шмідт віддав свого сина до дому божевільних. — Замкнений в домі божевільних, кс. Ганс Шмідт, мабуть з боязни, щоби на правду не збожеволіти — втік звідтам і виемігрував до Америки.

Так скінчив ся перший перехід карієри кс. Ганса Шмідта в Европі. Чи по приїзді до Америки наверие ся? Чи змінить своє жите, чи ще гіршим зістане? В недалекій будучности побачимо.

При ліжку хорої матери.

— Єлюсю! мая люба дитинко, йди, положи ся спати. бо цілком стратиш своє здоровле; я тимчасом буду при херій матеряк. Так говорив старий Шмідт до своєї дочки Єлисавети.

Успокій ся отче! Нічого хані не стане ся. Чую ся цілком здорова. Матери тоже нині лекше, бо спить спокійно, горячка уступила.

Перед годиною був доктор, — розказав, щоби лишити її в спокою; як пробудить ся, давати що дві години по ложочці сего лікарства, і показала на фляшку, що лежала на столику. »Не є то для мене така тяжка праця, як то вам здає ся. Поки мати спить, переглядаю часопись, скоро пробудить ся — подаю її лікарство. А завтра сподію ся, що мати буде далеко здоровішою, бо після заповнення лікаря. небезнеченьство минуло ся. Натомість я раджу батькови положити ся до ліжка, бо батько через цілий час, від коли мати хора, досить свого здоровля стратив. Отже добраніч, отче!«

— »Чи є що нового в часописи?« запитав батько не відповідаючи на добра ніч. Єлисавета завагала ся на хвилю... Чи має сказати правду?

Але й не повинна здурити батька...

— Нового як би нічого!

— Лише ще дещо про Ганса...

Батько здригнув ся..

Єлисавета не зауважала сього і говорила дальше.

» Суд розпічне ся в листопаді.

Ганса будуть боронити найліпші адвокати в Америці. Ганс мусів мати добрих приятелів, котрі напевно тепер старають ся його увільнити. — Гм«...

Гм... Всі ксьондзи його приятелями...

Єлисавета здивовано поглянула на батька.

— Чи думаєш моя донечко, що для духовенства се не є ганьба? Наколи зпомежи них викриють такого злочинця? Але вони нічого

не допоможуть! Увільнити його не вдасться; в остаточнім разі зроблять його божевільним. Об тім поговоримо завтра. Добраніч, Елюсю!» Поцілував дочку в чоло і вийшов до свого покою. Коли повернув від Гайма, застав вже доктора при ліжку хорої жінки. По тій небутій сцені, стара дуже розхорувала ся, дістала горячку, зривала ся з ліжка, вимовляла несотворені річи. То бачила Ганса, як він різав дівчину, то знов бачила його в пеклі як цілував ся з люципіром і т. д. Отже завсїгди мусів хтось доглядати хорої. Часами обидвоє з дочкою через цілу ніч не спали. Так проминуло два тижні. Від вечера горячка зачала зменшати ся і инші стара Шмідтова чує ся ліпше. Через той цілий час ані раз не думав про Ганса, здавало ся, що забув о нїм. Доперва нині Єлисавета розбудила в нїм наново від двох тижнів заспані думки. Знайшовши ся у своїм покою, сейчас розібрав ся і положив ся до ліжка: бажав заснути, але сон не брав ся. Найріжпороднійші чорні думки тиснули ся до голови. Чи Ганс є убійцем або божевільним? Та думка не давала йому спокою. Обсервував він Ганса від дитинства, був він дуже побожним але й химерним, а передовсїм твердим немилосерним; одним словом не надавав ся на ксьондза.

Отже з початку за ніщо в світі не хотїв вчити Ганса на ксьондза.

Але потім на домаганє жінки, котра бажала хоч одного сина мати ксьондзом, згодив ся мимо волї. За то тепер бідна тяжко мусїла відпокутувати.

Шмідт знав дуже добре, що Ганс не був божевільним. Зробили з нього божевільного тому, щоб не втратив реверенди... Він знав дуже добре, що Ганс був і остав при здоровім

розумі; одиноко розпустне жите допровадило його до ошуства. Але тепер?

— Чя Ганс міг довершити такий огидний злочин при здоровім умі? — Того зрозуміти не можна. Не може бути найменшого сумніву, що Ганс утримував любовні зносини з Анною Авміллер. — Може навіть з кількома иншими нараз. — А наколи йому остогидла — убив її. Алеж прецінь міг відобрати її жите з инший спосіб. Прецінь є тисячі способів смерти — Перерізати їй горло ножем. відгак галувати на кавалки. Бррр... То справді персходить понятє здорового чоловіка.

А може?! Хто знає?! Хто то знає?! Прецінь коротко перед від'їздом Ганса звідси, зістала в страшний спосіб замордована телефоністка Гаас. Злочинець доси не відкритий. А смерть Гайма, котрий на вістку про арештоване Ганса відібрав собі жите! Чи не скриває ся тут якась страшна тайна? Хто знає?! Хто знає?! Борючи ся з думками, лежав Шмідт в ліжку, вичерпаний на силах, заснув аж над ранком. Коли пробудив ся, була вже десята година рано. Скоро убрав ся і пішов до покою жінки. Старенька Шмідтова сиділа обложена подушками в ліжку, на силу розмовляла з дочкою, котра ані на хвилю не відходила від матері. Увійшовши до покою Шмідт сів на крісло. В тім служниця оповістила, що прийшов якийсь незнакомий... котрий хоче бачити ся з Шмідтом і чекає його в сїнях. — Шмідт переспів на хвилю жінку і дочку, сам вийшов на стрічу незнакомого гостя...

Побачивши перед собою незнакомого, в котрім пізнав по убраню чужинця, здогадав ся, що прийшов в якійсь дуже важній справі. Озвав ся перший: »Чим можу служити добродієви?«

— Приходжу в дуже важній справі до вас, котра в кількох словах не дасть ся обговорити...

— Прошу до мого покою...

Усївши при столї, поспитав незнакомого: »Щож нового; яка важна справа до мене?«

Незнакомий дивлячи ся питаючим поглядом на Шмідта, відповів питанням...

Чи маю честь бачити перед собою шановного добродія Шмідта? — Чи так?

Шмідт махнув головою потакуючо..

— »Отже так пане Шмідт; — зачав незнакомий. »Нім представляю себе хто я є, і в якій ціли пригнав аж сюда з за океану (бо сподіваю ся, що пан Шмідт пізнав в менї чужинця), прошу бути зі мною щирим і отвертим... Зазначую з гори, що я є щирим приятелем па на Шмідта, а рівночасно того, — в котрого інтересї загнав ся аж сюда. А прїїхав з Америки в справі дорогого нашого душпастира — ксьондза Ганса Шмідта; висланий через його приятелїв... Як спеціальний агент.

Вимовив своє назвиско і стиснув руку Шмідта. Розходить ся о те, що наш дорогий Ганс Шмідт через цілий час сповнюваня духовних обовязків був дуже добрим і примірним ксьондзом; за що його дуже поважано. Всюди і завсїгди був товариським і був знакомим в широких кругах ню йорської інтелігенції. Нещасний... Дїстав страшної умової хоробп. Під впливом хоробливого напору допустив ся покарадного злочину... о котрім не будемо згадувати«. Тенер Шмідт поглянув на агента недовіряючо. »Суд як суд. Продовжав агент. Звичайно оширає ся на живих фактах. Колиб забракло достаточних арґументів що до хорого уму кс. Ганса Шмідта, не оглядаю-

чи ся на його попередні заслуги, можуть його засудити на кару смерти; що було би невинагородженою шкодою для нас всіх, бо остала би нічим не стерта пляма на нашій католицькій костелі... В тій цілі, повторю ще раз, вірні приятелі кс. Ганса Шмідта вислали мене сюди, щоб зібрати потрібний нам матеріял з місця його уродження і вихованя, щоби остаточно переконати судові власти о хоробливім стані кс. Ганса Шмідта. Всі інформації, які доси зібрані, свідчать в користь нещасливого... Розходить ся одиноко що до опінії батька. Сподію ся, що шановний Ганс Шмідт не відмовить потрібної нам інформації, котра довершить доси зібраний матеріял. Яко отець, мусів запримітити злий наклін з причини слабого ума Ганса. Без сумніву, що Ганс будучи дитиною мусів його мати.

Шмідт в душі вже давно згодив ся з висновками агента. Зітхнувши вимовив:

Нещаслива дитина.

Зачав тепер оповідати агентови о всіх вибриках Ганса. Розуміє ся, нічого не висловлюючи о своїх переконанях — що Ганс не був божевільним. Агент записував то всьо в своїм нотесі. »Дякую!« — сказав ховаючи нотес до кишені. »То буде вистарчаюче, щоби переконати судові власти о непочтальність кс. Шмідта«.

Подали собі руки.

Опісля Шмідт представив агента родині яко приятеля Ганса. Довго дебатували над житєм і поступком звироділого Ганса, а при кінци вмовили в себе всі, що Ганс на правду повншен бути божевільним. »Добре булоб, щоби хто небудь з родини був присутним в Нью Йорку і став в суді як свідок« — додав агент.

— Найліпше було би, колиби міг бути при-

сутним батько ксьондза. Як батько, оповів би всі свої спостереження, що до хоробливого у-ма; від малої дитини Ганса». — По короткій нараді рішено, щоби Шмідт з дочкою Єлиса-ветою, поїхали до Америки на суд Ганса. Ма-ти Ганса мимо щирого бажання побаченя ся з Гансом, поїхати не могла. Скоро наспіла віст-ка, коли розпочне ся суд над Гансом, сейчас виїхали до Америки, щоби стати в суді як свідки в обороні злочинця.

Кар'єра ксьондза Шмідта в Нью Йорку.

Звичайне живе місто як Нью Йорк, начеб спустошене. Студінь тривала від кількох днів зимний вітер не уставав, хвилями зривав ся сильний вихор і гонив мов би з гнівом десь да леко - далеко...

Небо мов би загніване встелило ся чор-ними хмарами, змежи котрих де не де вигля-дало сонце і сейчас скривало ся. Часами почи нав падати острій дрібний дощ, котрий без-милосерно був всіх хтоб не показав ся на у-лиці. на однім з більших доків — від самого ранку, не зважаючи на дощ стояла громада заінтересованих людей чекаючих на великий парохід, котрий ще минувшої ночі мав при-плисти з Європи і привезти їм кривих, зна-комих або приятелів.

Корабель спізнив ся!...

— Нічого дивного?! — в таку пору!

Щоби йому що злого не стало ся?!

Такі і їм подібні слова переходили з уст до уст по тисяч разів. Остаточно над вечером спостережено над водою клуби диму — від-так малу чорну точку, котра зарисовувала ся що раз виразнійше на морських фильх. Де котрі приложили до очей далековиди. А що?

а що? питали ся кругом... Так... то шифа з Європи. Але чи та сама, на котру чекаємо — то питанє?...

Тим часом точка ставала цю раз виразнійшою і не задовго замінила ся на великанського морського »потвора«. Филі морські як би хотіли недочутити страшного великана до берега, завзято його атакували. — І спинали ся, в гору, і з цілою силою кидали ся на великана. Але бачучи свою пеміч супроти того великана, пішли ся зі злости і зі страшним гуком розприскували ся довкруги. Натомість великан взпосів ся гордо на хребтах морських филь, в гору, і мов би глузуючи з їх безпільної ветеклости, пригїтав їх цілим своїм тягарем. Викидав гївно цілі клуби чорного диму, зближуючи ся до берега. Вітер утих цілком. Навіть сонце виглянуло з за хмар і освітило своїми золотими лучами парохід, начеб хотіло переконати ся, яких людей той великан привозить на американську землю. Лши скоро сховало ся за небосклоном.

Тим часом великан, пачеб герой по відне сеню побідн над неприятелем, кланяючи ся з повагою зближав ся тріюмфально; і заревівши три рази в'їхав до порту. На покладі заріло ся від пасажирів, всі повиходили зі своїх кают і цікаво приглядали ся містови, о котрім будучи еще в Європі, тільки чудних річий наслухали ся.

Подивляли його великі каменщі і загально думано: — Тут золота земля! Тут жите! лши пташиного молока нема.

Наївні! Не знали, кїлько в тім розкішнім на погляд місті, знаходить ся тисячів людей без кавалки хліба.

Кїлько сліз! біди, — і розпуки!

На самім переді покладу стояла громада людей, а межі котрих відрізняв ся пристойний мущина. Розглядав ся з цікавостію довкруги...

На його лиці можна було доглянути іронічний усміх а в очах дику хитрість.

Був то ксьондз Ганс Шмідт. Сатана в людськїм тілі... Мордерця!... Ксьондз Шмідт.

Прибувши до Нью Йорку, — не пійшов зголосити ся до властей костельних, — старати ся о посаду ксьондза, і замешкати де небудь на парохії, лише улюкував ся у однім з першорядних готелів. Звідтам, щоб докладно провірити американські обставини, навідував що дня найріжнороднійші костели... Крім того бував у театрах, в поршорядних і підрядних реставраціях, на виставах, забавах і т. д. Всюди старав ся придбати знакомости, розуміє ся що раз то і д иншим прибораним іменем.

Шукав якогось занятя.

Але якого?! Такого, котре би не вимагало ніяких фізичних напружень, а також умових а приносило добрі приходи... Таке занятє і через нікого не контрольовані приходи, може мати лише оден ксьондз! А як на пенцаєтє він був »суспендований«.

»Але що то значить »суспендований?«

»Який був по висвященю, таким остав ся по »суспендованю«... роздумував. »Нічо мені ті церемонії не дали, — окрім властей костельних в Могунції, ніхто на світі не знає. Отже то все складає ся в мою користь.

— Не задовго я зможу впевнячувати і »суспендувати«... Треба лише зручно взяти ся до діла.

— Від завтра починаю шукати занятї при костелі, і, о чім шшшм не хочу ані дума-

тя; позаяк ніщо на світі ліпшого знайти не можливо.

В пошукуваню того рода заняття, ксьондз Ганс Шмідт не потрапив на найменші труднощі, бо власти костелів Нью Йорку нічого не знали про сусьондоване Шмідта в Європі. По зложеню потрібних декларацій, Шмідт без найменших перепон зістав вікарим при костелі св. Боніфацого в Нью Йорку

»В сліди Христа«!...

— Дійшовем до ціли! — сказав сам то себс. »Маю тепер оперте, становище, занятв...

— А щоби часу на дармо не тратити, потребую тепер взяти ся щиро до праці. Я є тепер особою не тикальною, бо реверенда попівська, — є заслона, з поза котрої світ нічого, а нічого не може добачити.

— Передівсім мушу сфабрикувати сі чудові »пігулки«, котрі придадуться не для одної »білоголовки«...

» Не одна з них дозволилаб собі любовної розкоши... але повстримує єї боязнь скомпромітованя перед світом. Отже мої пігулки будуть правдивим благословеньством для них.

— В случаю колиб котра з них мала стати ся тягарем для себе і для мене, тоді буду змушений зробити її найбільшу ласку, і заслати єї на другий світ...

— В тій ціли мушу заосмотрити ся в книжку з посмертними сертифікатами. Самий поевідчу як доктор.... пізнійше як ксьондз, відправлю погріб, і на тім еще зароблю.«

Здобувши широкі знакомості, без труднощій дістав всі потрібні йому матеріяли.

Бував всюди! Нігде його не забракло... Але представляв ся за цивільного (світського) і змінював назвище.

Коли на однім місці був як доктор то на другім — як німецький грабя і т. п.

Алькоголічних напоїв не пив цілком, або дуже мало. За те дуже любив товариство женщин. Його дикі пристрасти не мали границь...

По ночах розпусти що ранку входив до костела, і відправляв »духовні церемонії«. А громада наївних людей з пошаною дивила ся на побожного вікарого. Реверенда ксьондза є його заслугою! і обороною перед посудженем. Вечером знов повертав на лоно розпусти... і що раз, то нижше і нижше спадав... у бездонну моральну пронасть. Таке розпустне житє кс. Шмідта, потягало за собою кольосальні видатки. Жертви костельні, знесені вірними, кс. Шмідт старанно віддавав на »жертви« розпусти.

Чотириста долярів украв з одної лише ве.шкодної колекти.

»Дурний дає — мудрий бере...« Побачивши в одного німецького ксьондза котрий був в гостині на парохії, повпу шкатулу грошей, украв... Але то всьо не вистарчаюче. В міру того як що раз то глибше скачував ся в баюру моральної гнилизни, що раз більше відчував недостачу в грошах... Тоді почав придумувати над способом збагаченя ся. Прийшло йому на думку, що є люди, котрі потрафлять фабрикувати гроші. — від чогож голова на карку...

Роздумавши добре за, і против: рішив підробляти десять-долярівки. Але його най-

більше гризло, — їде до того підроблюваня грошей то се, що потребуват конечно спільника, котрому міг би повірити зміну грошей. А такого не легко було знайти. Не міг прецінь повірити своєї тайни такому, котрий би відкинув пропозицію. Тайна була би зраджена, і треба було би — за всяку ціну усеупути... несподіваного свідка.

Такого обороту річ Шмідт цілком собі не бажав. Хотів винукати такого чоловіка, котрий би з горі на все згодив ся...

НОВА ЗНАКОМІСТЬ.

Через довгий час перебрив в думках всіх своїх знайомих; розважав їх характери, оціняв здібности, і нікотрий йому не надавав ся.

Остаточно вже тратив надію, — чи взагалі хтонебудь знайде ся відповідний спільник, коли случилось ся, що переходячи в ночі через одну з найменших перехідних улиць в Нью Йорку, зайшов до підрядної роставрації. Були там різнородні шумовини. Споглянувши на присутних, затримав свій погляд на однім столику при котрім сидів над горняком кави якийсь мущина, і дивив ся прошибаючим поглядом просто в очи Шмідта: Силою того погляду, Шмідтом стрясло.... Якби його щось вколело!

Гдесь бачив того гостя?

Але где?

На разі не міг собі пригадати. Хотяй було досить місць не занятих, Шмідт наумнено усеїв при тім самім столику на проти гостя, і також попросив о горня кави. — Ми з добродієм вже раз мусіли гдесь бачити ся? — Відповів си Шмідт нерішучий.

— Не пригадує добродій собі »Золотої Звізди«?... Тої хорошої бльондинки з солодкими синніми очима...«

— О так! дійсно, дійсно. То добродій там був!

— Тепер пригадав собі, ха-ха-ха!

Подали собі руки і представили себе; розуміє ся, кожній під прибраним назвиском.

Тепер Шмідт пригадав собі, що того добродія, часто бачив в різних брудних баярах.

В дальшій розмові переконав ся Шмідт остаточно, що то є властиво матеріял, котрого він потребує на спільника. — Рішив йому звірити свою тайну, і освідчив, що потребує порозуміти ся з ним завтра без свідків. — Нювій знакомий, не зрадивши найменшого подиву, прийняв пропозицію з охотою. Рішено завтра о десятій годині вечером зійти ся під особним числом, в однім з Нью Йорських готелів. По довгій балачці, розходячи ся над ранком, пригадали собі єще раз, годину і адресу готелю.

В ГОТЕЛИ.

Було заледво три четвертих на десяту як до готелю під Н. Х. увійшов з паличкою в руці, досить гарно убраний молодий мущина.

— Нема його ще! — Вимовив сам до себе. Відтак упевнивши ся чи не заняті сі покої, усів собі при столику і казав собі подати шклянку води. Закурив цигаро і поглянув на зигарок... За п'ятнайцять мінут, буде міг довідати ся, що той німецький граф може мати за таку важну тайну для мене?

— Цілий той граф видає ся мені дуже за гадочним... Передівсім думаю, що він є такий граф. як я банкір... Ха-ха-ха! добрий з мене банкір... Послїдних кілька центів в кишені... Коли та його тайна натури фінансової\$ — З охотою буду служив. — Хотяй би з дияволом в поєдинок піїду, щоби я лиш мав добре заплачено. — Чомусь не приходить? — Дві минуті до десятої! — Можливо, що не прийде?!«

В тій хвилі в дверях вказав ся Шмідт.

— Ходімо на гору — каже Шмідт. і пішли.

Шмідт розказав подати коняк і зимну перекуску. Чув ся нині трохи зденервований.. В таких случаях любив випити для відваги.

Як лиш слуга вийшов, Шмідт замкнув двері на ключ і усїв при столі.

— Напиймо ся із за нашого пляну.

Споглянув глибоким своїм поглядом просто в очи гостя, як би тим способом хотїв прошикнути його душу і переконати ся остаточно чи не зробив помилки що до вибору спілника. Той послїдний витримав погляд Шмідта спокійно. Жаден мускул не здригнув ся йому на лиці. Шмідт дивлячи ся просто в очи гостя зачав говорити поважно і таємничо:

— Отже так мій добродію! — Справа, котра привела нас тут, є дуже важної фінансової натури; вимагаюча трохи зручності а передівсім осторожности. Але перед остаточною виясненем, конечність вимагає, щоби сьмо докладно пізнали ся. Я вірю, що так добродій як і я, не сьмо тими за кого представляємо ся. Я називаю ся Ганс Шмідт, і не сьм графом, але вікарим при костелі св. Боніфація.

Гість бачучи сю отвертість Шмідта, заявив:

— А я є знаий під пазвиском Ернест А. Мурет, дентист.

Шмідт уважійше придивляв ся, як би не довіряючи чи сказав правду.

— З причини мізерних приходів, які приносить дентетична практика, досить зчаста мав я спосібність користати з інших невідразнійших жерел... Сподію ся, що легітимація вистарчаюча...

Подавши собі руки і вшивши по одному. Шмідт предложив Муретови проєкт підроблюваня десять - долярівок. Е. Мурет з охотою згодив ся на таку роботу. І безпроводило що на когто будучого інтересу, затягнув pożyczку кількадесять долярів від Шмідта. Ті два кримінальні злочинці не лише були одної думки і одного характеру, але навіть з лица були так до себе подібні, що кождий їх взяв би за рідних братів. Тепер грошиї не буде їм бракувати... Оба спільники кс. Шмідт і дентист Мурет, винянали осібній дім в котрім виробляли фальшиві гроші, котрі видавали на гуляшки і розпусту.

Вернім ся до Анни Авмілер, на чолі кс. Шмідт витиснув свій поцілуй і подав ся до костела, і той страшний сон, котрий приснив ся Анні тої самої ночі, що спонукав Анну до приреченя, що буде уникати ксьондза Шмідта на кождім кроці.

На парохії.

По відправі служби божої в костелі, не маючи нічо більше до роботи, ксьондз Шмідт сидів у своїм покою і страшно нудив ся. Пробував читати часопись — романси, але не міг. Думки його були далеко, і не міг зібрати уваги на читанім предметі.

Книгував книжкою об стіл, і почав ходити первовими кроками по покою, »Ні, то не до знесеня!« повторяв раз по раз ходячи по покою з затисненими п'ястуками. Та дівчина мене припровадить до божевіля... як приходить на думку, що вона погорджує мною.

— Чогось подібного в своїм життю я ще не відчував, хот'яй мав до діла з ріжнородними жінчинами, ані одна з них не зробила на мені подібного вражіння.

— А може? — Може я в її закохався? Як студент! Ха-ха-ха! То булоб дурне!?... Закохати ся в служниці!

— Ні! Тут є щось иншого!...

Кожда инша будуча на її місці, сама шукалаб спосібности до зближеня ся і уважала би то собі за щастє трошки поромансувати з ксьондзом...

— А она!..

— Попросту мене уипкає...

— Ріжні роди жінци!?...

— Одних купує ся за гроші, другі за ріжні обіцянки!... А є і такі, котрі і тим всім погорджують! бо боять ся гріху.

— Для тих послідних! Найліпше лікарство є сповідь...

Як на сповіди загляне ся в найглубші тайники її душі, — і рівночасно увільнить ся їх від кари за гріхи, тоді кожда з них звичайно стає м'ягка як віск... До того рода жінци зачисляв єм Анну Авмілер, однак я грубо помилув ся...

— Від часу послідної сповіди, на котру я так числив, ані одного разу з нею не здибав ся. Вмисно виходив з костела в ріжних відступах часу; маючи надію застати її в своїм покою при прятаню.

В покою завсїгди знаходив порядок, але Анни ніколи!...

— Очевидно, що хотїй в дуже делїкатний спосїб, але уникає мене.

— Хто знає!? — Може мене й ненавидить!...

— Тим гїрше для неї! — Як погордиться мною, то порушу небо і пекло! Самого люципера на помїч покличу, — а мусить стати ся по мойому...

— Та її байдужність ще бїльший огонь в менї розпалює. Ох! як я її бажаю!

Яка она гарненька! Яке бїленьке має тїло... І на саму думку, дроз пристрасти потряє ним цїлим...

Хватав руками повітре, притискав до своїх розпалених жаждою пристрасти грудий, і бігав по покою як шалений.

— Мушу її дістати за всі скарби свїта... Мушу її мати! Мушу її обїяти, цїлувати, гризти її тїло, висати її кров, спалити ся разом з нею на вуголь!

— Але як?! — Як то зробити? Коли її ніколи нїгде здібати не можу...

Розкїнув руки безрадно...

В тїм поглянув на образ святої Єлисавети, котрій висїв на стїні. Зложив руки і почав молити ся.

— О свята Єлисавето! Патронко всіх жєнщин, Ти бачиши, о свята, кїлько я терплю з причини тої пегїдної дївчини. Глянь на мене своїм оком милосердія і скороти мої терпїня. Натхни менї спасену думку, — що маю учинити, щоб здобути її серце. А також запали в нїй огонь любови і зроби, щоб була послушною волї твоего слуги. Амінь.

По скїнченїй молитві усїв в фотелю, і оперши голову на руках, довго роздумував.

— Нині! — або ніколи! — шепнув уда-
ряючи в стіл, і наново почав ходити по поко-
ю.

Потиснув гудзик дзвінка.

— Мушу її мати! — тут в себе. і то нині
еще...

— Під закидом, що в покою нині не бу-
ло спрятано, пішло сторожа, щоби її сейчас
тут закликав. В такім задуманю ходив по по-
кою, так, що й не чув як двері відхилили ся
і до покою всунув ся потихо сторож. З'яв ка-
пелюх і хвильку приглядав ся пмідтові, ко-
трий нервово ходив по покою. Ксьондз Шмідт
котрий доси не завважав присутности сторо-
жа здригнувсь... Затримав ся на місці і кли-
кнув:

— А, то ти!

— Чп то нині Ені запрятала покій, не
бачив єсь?

— Ні, прощу отця духовного, не бачив.

— Я зараз так думав!...

Дотикав пальцями різних предметів, а
витираючи хусткою пальці говорив:

— Той покій цілий тиждень мусів бути
непрятаний...

— Йди сейчас, заклич мені тут Ені.

— Скажи їй що ксьондз вікарій потребує
її — і баста!..

— Чуєш?...

Сторож вийшов.

Серце розбите.

Від часу сповіди і від страшного сну —
Анна Авмілер до сего часу ані одного разу
не здибала єь з ксьондзом Шмідтом. Будучи в
костелі завсїгди клякала де небудь в куті і
старала ся не поглянути на нього. Відчувала

інстинктивно, що Шмідт пожерав її очима; то ді не підносила очей в гору, боячи ся, щоби не зійти ся з його поглядом.. З причини свого обовязку була змушена що дня упорядкувати покої дєшондза вікарого Шмідта, завсїгди уважала, коли виходив до костела, і скоро лише вийшов, — сейчас полишала всі інші заняття, бігла до його покоїв, скоро прятала, і чимскорше вертала назад. Так час уилнв безжадної зміни для неї. З веселї і смілої дівчини стала ся тепер сумною, несмілою і мовчазивою. Будучи вірною своєму приреченю, всіми силами уникала Шмідта.

Як лиш була певною, що Шмідт її не бачить, тоді з любовю споглядала на нього. Пробудило ся якесь инше, пове, доси їй незнане почутє...

Чула, що має у своїм серцю, щось більше для нього... А піж звичайну пошану для кєшондза.

Любила його!...

Тїшило її то дуже, що кс. Шмідт на жадну иншу так не дивить ся як на ню. Часами роздумувала, що зле поступає, — уникаючи кс. Шмідта... Було раз, що кс. Шмідт був через якийсь час зайнятий ріжними кримінальними справками і через те менше звертав уваги на ню, думала, що вже о ній забув, тужила за ним... Уникала його! — а хотїлаб дивити ся на нього. Дякала ся його! — а хотїлаб його мати при собі...

Але то була лише хвилева тиша перед зірваннем ся великої бурї. Шмідт, маючи до сілки з Муретом кримінальне жерело приходів і переситявши ся ріжними приятелями, рішив ся здобути Анну. Недосвідчена!... Не знала, що уникаючи Ганса, сама мимоволї за-

кидає петлю на його шию, своєю сплою його тягне до себе.

Нагло, в часі її роздумувань увійшов сто рож кажучи:

— Ксьондз вікарій казав, щоб Анна сей-час прийшла до нього.

— Ксьондз вікарій? — запитала Анна.

— А що там такого стало ся?

— Ксьондз вікарій такий розгніваний! Веюди повно порохів, каже, покій мусів бути яких два тижні не прятаний.

— Я що дня прятаю! — відізвала ся плачливим голосом Анна — не знаю що ксьондз вікарій від мене хоче.

— Йди то довідаєш ся... сказала газд-ня.

Анна Авмілер почувши розказ кс. Шмідта а разом і газдній, збирала ся вийти повна встиду і неспокою.

— Пощо він так нагло посилає до мене? Від послідної сповіді лякалам ся того, бо говорив мені такі річи, котрі не мали ні найменшого звязку зі сповідею. Пішлам до шиного сповідника.... і визналам все, що говорив кс. Шмідт.. Тамтой дуже мене скартав, Мовлячи: Кождий чоловік мусить слухати ксьондза, бо він знає, що робить... Господи! Як би мя щось за серце стискало! — А однак йти мушу.... Прецінь Шмідт є ксьондзом а кождий ксьондз мусить знати, що робить; бо він є відвічальний перед Богом за нас всіх... Не послухати ксьондза? — то було би смертельним гріхом. То було би не по християнськи!... Так роздумуючи, закривши личко фартушком, вибігла з покою.

В печері.

По виході сторожа Ганс Шмідт був задоволений зі свого помислу, бо знав добре, що Анна є дуже побожна, і як така, не усмілить ся не услухати розказу ксьондза. Усївши в фотелю затирав руки з радості.

Дрощ похоти стрясав його тілом, коли в думках представляв образ Анни при собі. Найбільше клопотало його те, як він до неї має приступити.

— Прецінь не можу її так трактувати, як ту, котра без сорому продає своє тіло за гроші.

Був ціком неприготовлений як поступити зі своєю жертвою, як параз почув несмілкуванє до дверей. Здрігнувсь, кров ударила йому до голови, але по хвилю запанував над собою і спокійно отворив двері.

— Прошу, — вимовив дрожачим голосом і вигягнув руку на привитанє. Анна трохи блідша як звичайно, спокійно стала перед ним.

— Правдоподібно тут всюди нечисто, повно порохів, покій нині не був прятаний — відізвала ся Анна.

— О той цимбал! Всьо виспівав, — подумав собі Шмідт і трохи змішаний говорив:

— О, що то, то ні, всьо в порядку. Я з тобою, моя ти люба дитино, цілком в иншій, в дуже поважній справі потребую говорити... Прошу сїдати.

— Сподівалам ся того — подумала Анна а голосно додала:

— Дякую! Прошу говорити, я слухаю!
Шмідт поглянув на ню таким дивним поглядом, що Анна задрожала і усїла на край крісла як би готовила ся до утечі.

Хитрий в своїй штуці Шмідт знав дуже добре, що в серцю дівчини діє ся.

Тому рішив зачати цілком з иншої бо-чки, тому, що не любив плаксивих і сумних женщин. Бажав, щоби йому Анна віддала ся сама.

— Знаєш, моя дитино, річ є така — за-чав поважно Шмідт: — Довідав ся я случай-но, що від якогось часу попалась в неласку газдині, котра просила пароха, щоби тебе ви-далити зі служби!...

Анна незначно здригнулась, жаль її було би розійти ся з так вигідним занятєм, але по-зістала спокійною.

Шмідт однак то завважав і говорив даль-ше:

— Знаючи твою учтивість і побожність, жаль мені стало за тобою, і як добрий настир, вставив ся за тобою до пароха. Він мені при-рік, що на якийсь час тебе єще затримає...

Лише на якийсь час — подумала Ан-на, а Шмідт як би відгадуючи її думки додав:

— Розуміє ся, то буде залежати від об-ставин...«

Анна Авмілер слухаючи Шмідта, всти-дала ся в своїй думі, що мильне мала о нїм понятє. Щоб стало ся з нею, колпб тепер зі-стала видалена зі служби, где пійшла би шу-кати занятя. А він, будучи ксьондзом, не всти-дав ся просити пароха за ню, за простою слуг-гою, як найліпший приятель. Була йому в тій хвилі неограничено вдячна. Перестала ляка-ти ся усіма смілійше на кріслі і споглянула просто в очи Шмідта. Шмідт бачив тепер я-сно, що дівчина стала тепер роз'оружена, от-же єще з більшою повагою говорив дальше:

— Бо подумай собі моя дитинко, що би було, коли би ти тепер стала видалена?

Ти ще дуже молода, недосвідчена і занадто пристойна дівчина, а на таких небезпечество чигає на кождім кроці. Була бись змушена йти тяжко працювати до якої брудної фабрики і бути завищеною найріжнороднішим »боссам« або пійти до иншої служби, пошевіряти ся по якихсь айринських або жидівських брудних кутах.

Тепер на якийсь час ти є безвечна, а може і на запейді.

І то все зробив для тебе той... котрого так ушкаєш, а можливо і погорджуєш ним.

— Я ніколи не погорджую — відозвала ся несміло Анна.

— Дав би то Бог! Дав би то Бог! Щоби то так було. То по християнськи... Уважай, моя дитино. Ніколи, ніколи не вільно погорджувати, тим більше особами духовними. Духовенство треба любити над всею.

— Як на те заслугоють — відізвала ся Анна.

— Того не вільно нікому судити, — то є смертельний гріх моя дитино.

— А коли його самий ксьондз поповняє?

— То нічого. Ксьондз має власть відпущення всіх гріхів, хотяй би найстрашніших. Але даймо з тим спокій.

— Перед хвилею сказались моя дитинко що ніким не гордуєш, а чому ти мною погордила?

Для чого від часу сповіди так мене уникаєш?

— Від сповіди? — з гіркою усмішкою спитала Анна і поглянула просто в очи ксьондза.

— Чи то ксьондз сповідею називає, коли цілий час лише о любови правив?

— А певно що так, бо любов є най-

більшим скарбом на світі. Але любов, о котрій я правив, то є любов свята, ангельська, бо і ангели в небі люблять ся. Лиши ти, моя дитиночко розуміти того не можеш».

Анна зрозуміла тепер до чого Шмідт заміряє. нагло гнів її огорнув.

Але стримала ся і відповіла коротко:

— Не можу і не хочу.

Шмідт як би опарений, підкочив на кріслі, однак повстримав ся і почав говорити солідно:

Послухай мене моя дитинко, я хочу тебе зробити найщаєсливішою жінчиною на світі.

— Я досить багатий, маю грошній подостатком, можу тебе озолотити, все віддам до твого розпорядження. Незадовго зістану парохом, тоді не будеш потребувала нігде шукати служби, будеш на завіжди у мене, будеш моєю сестрою, кузничкою... Чим тільки сама хочеш... Тоді будеш сама мала служниця і будеш плавати в вигодах і достатках. Неодна жінчина позаздростила би тобі.

— Ніколи не зістану коханкою ксьондза.

— Пожалуєш того дівчино! — цілий трясути ся від гніву, вищідив крізь зуби Шмідт.

— Ніколи?... Я сейчас зверну ся до пароха, і нині еще зістанеш видалена зі служби. Маю повно знакомости, і постараю ся, щобеш навіть в жадній фабриці не дістала роботи. Будеш змушена поневирять ся по улицах.

— Тисячі так живуть і я тоже буду — відповіла з резигнацією Анна і скоро піднесла ся з крісла. Шмідтови як би хто крикнув до уха: Не випусти її звідси, бо більше ніколи не побачиш. — Як тигрис одним скоком забіг їй

дорогу і грізно дивлячи ся її в очи промовив:

— Анна не вийде з відси, доки не скаже
последнього слова!

Такий поступок Шмідта обурив Анну до крайности, вся кров збігла ся до її серця, збліла. Готова була кинути ся на нього і відрапати йому очі. Рівночасно жаль їй було, що в той спосіб з ним розстане ся. Лиш крізь затиснені уста промовила:

— Сказалам вже!

— Ні, то ще не все. Бачу із твоїх очей, що хочеш ще щось більше сказати.

— Отже скажу те: як би ви були вільним чоловіком, не ксьондзом, то щобиєте не мали ні одного цента — то віддала б ся за вас. Але зістати коханкою ксьондза! — Ніколи! А тепер позвольте мені відійти.

Шмідт бачив що не може її поконати, чув ся побитим, а за жадні скарби в світі не хотів би з нею розлучити ся.

Видала ся йому в тій хвили така гарна як ніколи. За смілу відповідь забажав її ще більше. Пристрасть дунула його за горло. За був в тій хвили що робить, забув що він є ксьондзом, а она лише проста слуга. Як би пертий якоюсь силою упав перед нею на коліна.

— Прости мені Ганю хвилеве моє унесенє, то все з великої любови до тебе.

— Встаньте сказала Анна. Але Шмідт не вставав, лише підніс очі в гору, дивив ся благальним поглядом на Анну, як пес в очі свого пана.

Зловивши її за обі руки, зачав обещувати їх горячими поцілунками.

— Наймилійша, найдорозша моя Андзю все для тебе зроблю, що лише розкажеш.

Виречу ся реверенди, подружусь з тобою як звичайний чоловік, цілий віддам ся тобі на у-слугу, лише не відтручуй від себе.

Руки Авмілерівни злегка дрожали, але не виривала їх. Звільна огортало її солодке чуте, чула в собі слабшій, як би перелетний го-лос: »Утікай звідси, бо згинеш!« лиш рівно-часно вищий голос сильніший, виразніший заглушив його: »Ти не гідна того, щобн ксьондз перед тобою мав клячати. Піднеси його!«

— Встаньте! — сіпнула Шмідта за руки.
— Я не гідна того, щобн ви переді мною кля-чали.

Шмідт підійс ся з колін, тримаючи її ру-ки у своїх, обсипував їх без перерви поцілу-ями і з легка притягав її до себо.

— Чи не бачиш Ганю кільки я терплю?
Які з любови до тебе персношу муки? Ціла надія, ціле щастє мое є в руках твоїх. Одним слівцем можеш мене уцаслівити або згубити на віки. Дальше жити без тебе не можу. — Була бись, Ганю, без серця як бись в тій хви-лі відтрутила мене від себе. Як мене відтру-тиш сейчас відберу собі житє, а грїх смертель-ний спаде на тебе. Нехай почую з уст твоїх те солодке слово, що ти мене любиш.

Говорив то за одним замахом, дрожачи цілий як в горячці, уриваючи в шів реченя, стискав руки Анни в своїх і говорив без кін-ця. Не дозволяючи їй прийти до себе, опамя-тати ся, застановити ся над собою. Не дав їй здобути ся анї на одно слово, лиш що раз си-льнїйше словами і поглядом гіпнотизував її.

Під напором його слів і погляду Анна звільна як би тратила притомність.

Сили їй опадали, грудь сильно філюва-ла, в очах потемніло, кров ударила їй до голо-

ви і як би під напором якоїсь невитолкованої сили. машинально підняла руки в гору і сла- бим, солодким голосом вимовила:

— Люблю....

І впала в обійми Шмідта...

Пізнав її.

Сонце вже було високо понад виднокру- гом, і заглянуло через шпари заслоненого ві- кна до покою ксьондза Шмідта, котрий о тій порі спав ще сном блаженного, і зачало його будити. Шмідт порушив ся, повернувся на другий бік і спав дальше. Але коли лучі сон- ця не даючи за виграну, зачали йому докуча- ти, закликав страшно, і вставши з ліжка засло- нив шпарку, мабуть з заміром положити ся спати на ново. Поглянувши одначе на годин- ник, пригадав собі, що в тій порі вже давно повинен бути в костелі. Зачав одягати ся.

Руки трясли ся, в ухах дзвонило, всі чле- ни тіла були як поломані. В очах представля- ли ся йому найріжнородніші види як наслі- дки безсонної ночі. Встав, задумав ся, гріз- но зморщив брови, або сміяв ся і вимахував головою, руками і ногами.

Будучи на пів убраним, почув легонько ковтанє до дверей. »Хто може так вчасно до мене приходити?« подумав і не спішив отво- рити двері, не будучи єще убраним.

Ковтанє повторило ся. »То Анна« поду- мав Шмідт.

І не зважаючи, що був заледви на пів убраним, отворив двері.

— Спиш єще лїнюшку? — защебетала облесним голосом Анна, закидаючи йому ру- ки на шию.

Не підозривала, що Шмідт цілу ніч був з

іншими коханками і лиш перед кількома годинами положив ся спати.

Злегка відпихаючи від себе Анну — зашпав:

— Скажи лішше, що має означати твоя така ранна візита?

Анна здивована поглянула на нього. Вона сподівалася иншого прийнятя.

— Не гнівай ся любий, що так рано приходжу, потреба вимагає. Скоро побачила, що парох сам оден в костелі, я поспішилась, щоб могла застати тебе в покою. Завтра маю опустити службу.

— А то з якої причини?

— Пізнали, що я вже вагітна, з гіркими слезами, котрі вибухнули їй з очей, закинула йому руки на шию, і як би шукаючи ратунку, склопила свою головку на його груди. Ганс здригнувся. Того найменше сподівав ся. Притиснувши однак Анну до себе, поцілувавши її в голову, посадив на кріслі.

Зморщив брови і задумавшись перейшов кілька раз по покою.

— Замість завтра, лішше нині, збери свої речі і перенеси ся до готелю. Тут маєш потрібні тобі на розхід гроші, адресу і ключ від дверей. Не потребуєш нікому зголошуватись. Сподію ся приїзду мого приятеля з Чикаго, а не хочу приймати його в своїм помешканю, я винаймаю осібний покій в готели. Там також можеш замешкати, поки не винайду відповідного для тебе помешканя.

— Памятай число покою, ніснайцятє. А тепер будь здорова.

Анна обняла його і цілим тілом прилягла до нього.

— Як я тебе люблю, Ганс. Який ти до-

брій! Але чому ти нині мене так від себе відганяєш?

— Поглянь на годинник, — я вже давно мав бути в костелі.

— Ох правда, то обовязки духовні...»

У дверях відвернула ся до Ганса.

— Вечером! — в готели!... — махнула рукою й вибігла як снолопена серна.

Слюб.

Спека... З причини страшного горяча люди надали на улицах. З різних місцевостій надходили вісти о случаях соняшного нападу. З причини вузких улиц, високих домів і страшного перелюднення міста, найбільше случаїв нотовано в Нью Йорку. Люди після можности старали ся не виходити з помешкань. Через цілий день рідко кого можна було здибати на улици. А за те вечером, коли сонце усміхаючи ся з людської слабости сховало ся за виднокругом, хто лише був живий, вибігав на улицю, щоби відітхнути свіжим повітром. У парках, на улицах, над берегом морської відноги, всюди було весело. Нігде у вікнах не було видно світла. Всюди було темно. Лише на Бродгурет уляци число дому 68, вікна одного покою були освітлені. Через шпари фіранок, можна було добачити гарну, молоду жєнщину, котра замість вийти на улицю, воліла зістати в мешканю. Очевидно ждала когось... Бігала з одного покою до другого, переставляла, то знову вставляла річи, котрих було небогато, ліжка, комода, стіл і кілька крісел. Всі ті річи вже по десять разів переставлювані, що раз то в инше місце, що раз то инакше. На комоді поклала »крузифікс«,

коло нього кілька воскових свічок і два вязки квіток. Урядила щось в роді вівтаря.

Пристанула, споглянула довкола і очевидно задоволена з наслідку своєї праці, весело усміхнулася ся. Опісля відтягнула шуфляду, витягнула з неї білу слюбну сукню і вельон. задумала ся і сумно схилила головку. Буйні сльози зачали спливати по її гарних лицях і спадати на слюбну сукню, отже шпурнувши нею на крісло, упала на ліжку і гірко розплакала ся. Була то педчаслива Анна Авмілерівна збираюча ся до слюбу зі своїм коханком ксьондзом Шмідтом.

Того святотацького слюбу, котрий мав відбути ся без свідків, сам собі заміряв уділяти не хто инший, лиш її коханок ксьондз Шмідт. Скоро ксьондз Шмідт оповістив, що меншкане вишашає, річи до меншканя закуплені, що завтра буде могла перепровадити ся з готелю до свого... меншканя, Анна в дуже делікатний спосіб припімнула йому його обіцянку: »Виречу ся реверенди, одружу ся з тобою, як звичайний чоловік«. Бідна дівчина! До тої пори нудила ся надією, що Шмідт зріче ся стану духовного, візьме її за свою жену і буде з нею жити як кожний примірний муж.

Як гірко завела ся.

Як згадала йому о тім, — Шмідт ані чути не хотів. Тоді зачала плакати, зачала проклинати день і годину, в котрій перший раз пізнала його. Загрозила навіть шкандалом. Сказала отверто:

— Далам тобі слово, що ніколи не зістану коханкою ксьондза і слова дотримаю!»

Если не приречеш мені, що завтра в нововинанятім меншканю відбуде ся слюб, не рупу ся з готелю і нині ще нароблю шкандалу.

Шмідт заскриготав зубами, пригриз губи

аж до крові, однак повстримав ся і в мовчанці ходив перово по покою. Встеклий гнів дусив його за горло. Рад би кинути ся і удусити її своїми руками, однак занадто був припертий до муру. Чув ся безцільним і такого обороту річи найменше сподівав ся. Слюбуючи у собі страшну цімсту, постановив ужити способу. І як би нічого не було, з веселим усміхом усів при ній на канапі.

— Не розумію тебе Ганусю! Як то можна зараз так гнівати ся. Я дав тобі слово, що оженю ся з тобою і дотримаю його. Але перестати бути ксьондзом то не значить скинути реверенду і справа скінчена. Треба писати до єпископа. Єпископ, до властий висших, то забере кілька тижнів часу, може місяць а може і більше. Друга річ я потребую для себе вистарати ся о якесь занятє. Прецінь манни Бог на нас не зішле. Отже бачиш, упоранє ся з тимп всіма річами, вимагає свого часу. Але коли ти хочеш конечно зістати завтра моею жінкою, то я і на то прпетану. Я є ксьондзом, маю право сповняти всі духовні обовязки. Ко ристаючи з того права, як ксьондз, уділю слюбу тобі а рівночасно собі, як звичайному чоловікови і будеш правовірна моя жена перед Богом. А скоро лиш зістану увільнений від духовних обовязків, сейчас відіслю слюбний акт до цивільного уряду і справа скінчена. Будеш правосильною женою перед Богом, людьми, і цілим світом: Бачиш, що на всьо є спосіб і всьому можна зарадити. Чи ще гнівавш ся на мене?

Пригорнуз її до себе. Не опирала ся.

Тихі, великі сльози як перли спливали по її личку, слова промовити не могла.

Плач спазматичний що хвиля стрясав нею. Шмідт за всяку ціну старав ся її успоко-

їти, гладив її по головці, цілував її уста, очі, посадив її на своїх колінах і пестив як дитину. Шептав їй до уха найчутливіші слова, поки дівчина не роземіяла ся і не поцілувала його. Погодили ся.

Слідуючого дня рано Анна, не зважаючи на страйну спеку, яка була того дня, перепровадила ся з готелю до мешканя на Бредгурет ул. під ч. 68. Того дня була дуже зацята. Спрятувала, вставляла меблі і порядкувала до пізна в вечер, навіть усміхала ся сама до себе. А коли прийшла хвиля вбирати ся в слюбне убранє, знов жаль їй огорнув. Упавши на подушку, гірко заплакала... Колись давнійше, еще малою, завсеїдн уявляла собі инакше ту хвилю, таку урочисту в житю кождої дівчини. Уявляла собі, що коли надїйде хвиля їй слюбю, усяде пасеред покою, а довкола ньої дружки будуть чесати її, убирати, пришивати квітки, оглядати її білу як сніг слюбну сукню, віншувати і рівночасно заздросити їй щастю. Коли вже буде убрана, тоді появить ся »він«, той її любий. Високий, молодий, пристойний мужчина... Бо иншого не буде хотіти. Приклякне перед нею і подасть їй букет з рож. А потім... Потім она, оперта на його рамени, з серденьком переповненим щастя, трошка завстиджена пійде перед обличчє своєї найдорозпої матери.

Приклякне разом з ним на коліна і промовить: »Мамо, то є одинокий вибранець моего серця! — не відмов нам благословенства!« Стара мати положить руки на їх головах і з сльозами в очах промовить: »Жийте і розмножуйте ся щасливо, нехай вас Бог благословить!«

Відтак любий візьме її за руку і запровадить перед вівтар. Там в ясно освітленім ко-

стелі, при голосних звуках органу, старенький ксьондз поблагословить їхнє супружество. То ді вже більше не верне до родичів, але зістане зі своїм милим, буде його женою і панею його серця.

А потім?...

— Тепер я сама у чужім краю, між чужими людьми, ніхто тут мене не знає ані я нікого. Я тут самісенька в чужім мешканю. Боже мій! і тут має відбути ся мій слюб! Нема тут при мені нікого, хто би мене потішив, нема дорогої матери, котра би мене поблагословила, нема дружки, щоби мене убрала, і парченого нема, котрий би став зі мною до слюбу».

— В жадній історії, в жадній байці о зачарованих царицях, чогось подібного я ніколи не читала, ані не чула, очевидно до сего часу жадний писменник не уявив собі у своїй фантазії такої історії, що ксьондз уділяє слюбу — кому? — Собі і своїй коханці. Ксьондз Шмідт получить мене нині вузлом супружеським, але з ким? Хиба з моїм нещастєм. Боже мій! змілосердись надімною! Найдорозша моя мамо! учуй гіркі сльози мої і поблагослови своїй негідній донечці. Я боронила ся о скілько могла і мала сили але остаточно зісталам побідженою і упалам...

А тепер я безсильною, щоби піднести ся.

— Нині відбуде ся гіркий мій слюб. Мій плач нехай заступить »Вені Креатор».

Ті цімі меблі нехай будуть свідками мого слюбу. Ксьондз благославлячий мій вузол супружеський, буде рівночасно моїм мужем. а послюбні »медові місяці« мої, то в чорна, непрозріта будучність. Найдорозша моя мамо! Прости негідній своїй дочці, бо она не винна...

Годинник на костелі вибив одинайцятую. Припімнула собі, що за хвилю може надійти Шмідт і не бажала, щоб застав її сумну заплакану. Скоро зірвала ся з ліжка, а умивши ся, зачала убирати ся. Було вже три чверти на дванайцятую, як надійшов кс. Шмідт. Був убраний в чорнім сурдуті, білих рукавичках, з веселою усмішкою, приклякнув перед нею на одно коліно, і подав їй гарний букет. Відтак засунувши обручки її і собі на пальці, подав їй рамя і запровадив перед вітвар, котрий Анна сама устроїла. Тоді заложив на себе попівське убранє і довершив слюбної церемонії.

По слюбі знявши з себе реверенду, поцілував її як пристойть на кохаючого мужа. Анна взяла його погід руку і опровадила по всіх покоях, показуючи йому свій густ при урядженю дому. Послюбну вечерю з'їли в готели.

Медові місяці.

Поки Анна Авмілер служила на парохії, Шмідт міг безкарно гуляти по ночах по найріжнороднійших люшінарах. Анна не підозривала того і коли сходили ся кожде з них було задоволене... Шмідт при звичабний до розпусного житя, хотяй тепер як сам сказав, зістав правовірним мужем перед Богом... не міг прецінь що ночі сидіти і нудити ся при одній і тій самій жінци, і волів як давнійше, »реселе товариство« жінцин. Що раз пізнійше, що раз рідше відвідував Анну а часами і по кілька днів з ряду не показав ся. Коли она його спитала де був, він вимовляв ся старанем о увільненє з духовенства і шуканєм відповідного занятя, запевняючи її, що вже є на добрій дорозі. Але коли то зачало ся повторяти частійше і частійше, Анна зачала його підо-

зривати, і з сльозами в очах жалувала ся на його невірність, вказуючи при тій нагоді, що не задовго зістане матірю.

Шмідт зі своєї сторони уважав, що зробив все, що від нього залежало; виняв мепикане, дає утримане; чогож она може більше від нього жадати. Всі ті упоминання ся Анни о свої права, котрі належуть ся кожній жінці від свого мужа, Шмідт приписував бракови доброго вихованя Анни, котра зачала йому бриднути. А коли заявила, що невдовзі зістане матірю, зоридив сові її цілком і зачав придумувати над средством увільнення ся від неї раз на завсїгди. Прийшло йому на думку кільки Анна Авмілер коштувала його.

— Та дівка виїссала з мене дуже багато грошей.

Але то нічого, я то відібю на її власній шкірі.

Рішив зааскурувати її.

В тій цілі вдав ся з Анною до одної з асекураційних компаній і хотів її обезпечити як свою жену паню Шмідт на суму 5,000 долярів. Але асекураційна компанія очевидно з причини вагітності Анни, не хотіла її прийняти, ксьондз Ганс Шмідт не хотів дати за виграну...

Щкода йому було страчених за Анною грошей, і за нічо в світі не хотів розійти ся з думкою, щобч на тім не зробити доброго інтереу.

В Ернеста Мурета, в спілтника в підробуваню грошей, служила під той час одна молода дівчинна на Імя Берта Ліч. Намовив її Шмідт і пішов з нею разом до иншої спілки асекураційної, з заміром убезпеченя її на суму 5,000 долярів, як своєї жінки пані Шмідт. Нещасте хотіло, що і Берта Ліч не показала

ся здоровою, і компанія не прийняла її аплікації.

Розіздлившись до посліднього неповодженням, Шмідт рішив як найскорше згладити Анну зі світа, і тим способом уникнути непотрібних видатків, котрі не обіщували найменшої користі для него. Одного вечера не виходив, а щоби йому не перешкаджунано, замкнувши двері на ключ, зачав роздумувати над способом усунення Анни зі світа. Не приходило йому то так легко. Хотяй мав сертифікати як кожний инший доктор, не міг однак сям разом з них користати.

Пійшло би йому то легко, колиб Анна мешкала у своїх родичів, або знакомих; тоді в разі її смерті, як лікар підписав би свідоцтво смерті, а відтак як ксьондз відправив би похорон і справа скінчена. Але в тім случаю з посмертних сертифікатів не міг би скористати. Трутнина, котру під виглядом пігулок давав Анні, чомусь доси нічого не ділала. »Може то й ліпше«. Подумав Шмідт. — Бо паколиб Анна тепер умерла, самому підписати свідоцтво смерті, — відправити безплатний похорон, а що гірше, самому зайняти ся її похороном, було би гіршим чим підозрілим. Але справді чому на ню не діє трутнина? — А може... Ух! Щож то був би... злочин з її сторони... Може та негідна зі всіх лікарів, котрі я її достарчив — ані одного не прийняла?

— Ух, то булоб щось страшного...

— Так, она до того є здібною. Памятаю як виступила протів мене в готели, коли я її заявив, що не можу взяти її за жінку. Шкандалом по просту загрозила. Так она до того є здібною. То істота без найменшого вихованя.. Тим гірше для неї. Завтра запроваджу її до правдивого доктора, нехай зправдить її здоро

вля, тоді вияснить ся... А нині ще конечно мушу вишайти спосіб усуненя її зі світа. Она може стати ся небезпечним моїм ворогом.

Ходив по покою приставав, задумував ся, припризав губи морщив брови, затискав кулаки і нічого відповідного не міг видумати. Тисячі плянів йому приходило до голови і жадеи не надав ся. Остаточю вичерпаний і знетерпеливлений махнув рукою:

— Зарізати по просту як худобину, пократи на кавалки і покидати к чорту до води і кінець!»

Усїв на кріслі і задумав ся.

— Те, що я задумав зробити, є страшним злочином і може викрити ся.

Довго бив ся з думками, остаточю рішив се зробити і пійшов спати.

Другого дня рано по службі божій Шмідт подав ся до мешкаюя Анни на Брадгурст улицю, а звідтам з нею разом пійшов до доктора Арнольда Лео. Анна не позволпла, щоби Шмідт був присутним підчас її екзаминованя. Шмідт освідчив докторови, що побоює ся чи Анна не є дуже хора. По екзамінації Анни, доктор заявив, що Анна є цілком здорова, лиш незадовго зістане матірю.

Тепер Шмідт був вже більше ніж певним що Анна жадного з його лікарств не приняла. Того самого дня вечером рішив невідклично замордувати її. Купив великий ніж і столярську пилу.

Покутниця.

Анна замкнеиа у покоїку, сиділа по цілих днях як у вязниці. піде не виходила з мезу каня. Ніхто її тут не знав, і она нікого і з ніким не хотіла познакомлювати ся. Вечером чекала з петерпеливостню свого Гауса, котрий

був їй тепер одинокою потіхою і опікуном в житю. А коли не приходив, заливала ся гіркими сльезами. Виплакавши ся до сита... часто без вечері лягала спати. Будучи в таких положеню, змінила ся до непізнання, зблїдла. під очима посніло, лиці потягнули ся, очи повпадали в голову, сказав бись, що постарїла ся о яких десять лїт. Присутність Шмідта. замість розвеселити, дражнила їй тепер, бо бачила його невірність...

Жнючи в такій самоті, бажала як найскорше зістати матірю.

Одного вечера прийшов до неї Шмідт, і в тягу розмови заявив, що дуже жалує за гріхи, котрих допустив ся з причини незвичайної її краси.

— Знаєш ти дорога Андзю, то мусїла бути дїявольська справа. Сам чорт піхнув мене до того... По цілх днях о тїм роздумую, гоночах не заспляю... так мене той страшний гріх переслїдує. Молю ся як лише можу, жертував кілька служб божих на ту інтенцію, і не помагає... За ніщо у світї не потрафлю переблагати Всевшнього. В тїм случаю єдинокий спосіб, за помочню котрого можна переблагати Всевшнього... але... не знаю чи маю се зробити».

Анна з цікавостію слухала його слів, але Ганс не докінчив.

Анна занята була своїм будучим материнством і не дуже звертала уваги на слова Ганса. Занята була шитєм річний для маючого прийти на світ дитяти.

— Не маю я тут матери ані сестри, котра би тепер могла прийти менї з помочню, її мушу о тїм всім памятати сама. Моглаб я купити то всьо готове, але — волїю сама пошити.

— Вечером, як Ганс прийде, нехай побачить, що не дармую. Я є певною, що дуже утішиться, хотий і насмієся з мене.

Пополудни надійшов Ганс веселий і задоволеній як ніколи перед тим.

— А то що? Ти що пишеш

— Так мій дорогий, хочу ушити убранє для нашого...» Не докінчила зарумянивши ся як ягода, встидливо пригуглила головку до його груди. Ганс скривив ся.

— Непотрібне се! Нехотючи вирвали ся йому зрадливї слова.

— Як то? — запитала здивовано Анна.

— В разї потреби могла бись купити готове — поправив ся Шмідт.

— Але як чуєш ся здібною, овшим, зашмай ся штем — і зрадливо обнимав Анну.

— Бачу дорога Андзю, що ти нинї дуже занята штем. Не буду тобі перешкаджати, виїду... Маю нинї дуже важну справу до полагодження. Нинї вечером прийду до тебе... Може будеш вже спала, отже, щоб ти не будити, замкну двері і візьму ключ зі собою.

Так в інтонації голосу як і в обходженю ся Шмідта, Анна нічого не могла доглянути, що в тій хвилі, діяло ся в його серцю. Противно, видало ся їй, що Ганс нинї прихильнійшим для неї як звичайно. По відході Шмідта, Анна єще завзятійше віддавала ся своєму занятю. Брала ті часті убраня, приликала до грудий, цілувала і сміяла ся. Бакала, щоб як найскорше прийшла та хвиля... Го ді буде мала заняте, буде через цілий дені. нестити, колесати свою дитинку. А вечером обо є з Гансем будуть тішити ся овочем своєї любови...

Годнишник вибив одинайцяту в почі. За пізно. Завтра то все докінчу, нинї чую ся

трошки змучена, потребує відпочати. З рожевою надією на будучність, з веселим усміхом положила ся до ліжка і солодко заснула. Заснула. Бідна! Не прочувала, що той солодкий сон був її останній сон на тім світі, що вже більше не обудить ся.

Страшна смерть.

Був вже чверть по півночі, коли двері до спальні Анни Авмілер тихо отворили ся і до покою обережно всунув ся кс. Шмідт. Тихо, скрадаючи ся як злодій, зближив ся до ліжка Анни. Переконавши ся, що спить твердо сном, почав потихоенько розвивати пакунок, котрий приніс зі собою, витягнув столярську пилу і положив її обережно на крісло, відтак виняв великий ніж і взявши до руки, по раз другий, зближив ся до ліжка. Тримаючи в руці злочинне оружје, через хвилю вдивлював ся в сонну твар Анни. Уста її були трошки розхилені, начеб до цілунку. Мусіла мати веселий сон, бо у сні сміяла ся до нього.

— Тфу! яка она бридка — вимовив майже на голос. Відвернув ся від сплячої і тихо проходжав ся по покою, тримаючи ніж в руці.

— І перед нею то колись я падав на коліна?

— Аби її здобути, я мусів грати ролю комедянта. — Я був змушений їй а рівночасно собі уділити святокрацького сльобу... Бо она так хотіла.... Бр.... То були вимоги звичайної простої без найменшого вихованя дівки. Кожда инша будучи на її місці, жєнщина з вихованєм, ніколи не відважила би ся чогось подібного жадати від ксьондза. В додатку у недовгім часі она думає зістати матірю. Брр..

А що тоді? Тоді би не мож було всього скривати. А щоб на те сказав цілий світ? Що би сказала моя гарненька »жубанка«? І інші мої коханки, — колиб довідали ся, що їх коханий грабя, утримує любовні зносини зі служницею. Ні, так довше бути не може. Раз покінчити....

З великим поспіхом убрав ся в чорний фелон, котрий зі собою приніс. По тім з ножем в руці по раз другий приступив до ліжка, на котрім спала Анна і знова затримав ся. Якийсь внутрений голос кликав:

— Шалений, стримай ся! Що ти хочеш зробити? Будеш проклятим на віки!« — І знова перейшов ся по покою.

Остаточно Ганс приступив до сплячої Анни.

— Ін номіне Патріс ет філії ет спірітус санкті. Амен.

Учинивши ножем над головою Анни хрест, почав її будити; бо уважав, що особа призначена на офіру... мусить бути пригодною, мусить відчувати і терпіти болі. Инакше офіра не буде Богу приемлею.

— Я прийшов, найдорозша, щоби зробити з тебе офіру Богу. Відпускають ся тобі всі гріхи твої, будеш спасенна. Радуй ся кохана дитино, бо за хвилию будеш тішити ся між ангелами в небі.

Анна поглянула перестрашеними очима на Шмідта, заким зорієнтувала ся о що ходить, вістре ножа перетяло її горло. Анна дивила ся на Шмідта переляканими очима, хотіла кликати о поміч, але з перерізаного горла замість слів, видобували ся лише хрипливі булькотаня. Шмідт притримуючи лівою рукою за голову, в правій тримаючи закрывав-

лений ніж, припер ся до грудий Анни і похилений пив її кров відмовляючи псалом 50.

Довершивши так страшного морду, по скінченім псалмі, сейчас розібрав ся до гола, щоби не поплямити убраня кровю своєї жертви. І так будучи в Адамовім строю, взяв Анну на руки і заніс до ванни. Там стягнувши з неї убрание, з найзимнійшою кровю пилував на ців живу Анну на кавалки. Пилував з шаленим поспіхом, бо день скоро зближав ся а бажав з тим упорати ся як найскорше. Образ був страшний, на той вид сам чорт здрігнувби ся. Кров з тіла Анни бризкала струями. Шмідт голий цілий кровю обризканий пилував дрогаюче конвульсійно тіло Анни, з котрого улітали рештки житя. Порізавши в той спосіб на шість частий тіло, обмив кожду частину старанно з крови, відтак позавивав в шап'р і пошівки від подушок.

Прилагодивши в той спосіб шість пачок зложив їх в куті лазні. Відтак старанно обмив ся, убрав ся, замкнув двері на ключ і вийшов. Зачало свитати.

Щоб не викликати ніякого підозріння, не йшов просто до свого мешканя, але по дорозі вступив до реставрації. Звідтам подав ся просто до костела. І, диво, на нікого з присутних в костелі не кинув ся... Нікого не погриз не покусав, не поламав свічок на вівтари, не розбив монстранції. Найспокійнійше приступив до сповнення иншої жертви, що правда, безкровної. Відтак як звичайно, по службі божій, слухав сповіди, уділяв кровавою рукою розгрішення, а овечки цілували ту свіжу кровю загагрену руку...

Того самого дня Шмідт був трохи зденерований.

З пастанем почи кс. Шмідт подав ся на Брадгурст улицю. Там увійшов до мешканя, в котрім було чути сильний задух свіжої крові. Не зважаючи на ніщо, ввійшов до лазні, а взявши одну з пачок, котрі зладив попередної почи, чимкорше ввійшов. Так носив через кілька почи, доки не виносив всього. І, чудо! Замість занести до парохії, або до реставрації, як прпстоїть на божевільного, носив і топив у ріці Гудсон. Відтак для затертя сліду, вище оплямлену кровю своєї коханки постіль і спалив її на лоті.

Мірка перебрала ся.

»Вилвлені в ріці Гудсон частини порізаного людського тіла належуть до гарної молодой жєнщини. Мусіли бути порізані справною рукою«.

Так перечитав ниї в однім з дневників, будучи вже убраним в реверенду кс. Ганс Шмідт. Мав бути вже давно в костелі, але згаданий уступ прикував його до землі.

— Га... Тримають в тайні? Кілька днів з ряду завсїгди о тїм самім пишуть. Жадной нової замітки. А прецінь я певний, що за мною слїдять. Минувшої почи, коли я хотїв пійти забрати ніж і шилку, затерти всі слїди крові, я зауважав, що мешканє стережуть детективи. Як треба завсїгди мати ся на осторожності. Як бим був в той час ввійшов, з певністю бувим »накритий«....Однак та справа починає мене непокоїти. Я був за мало осторожним... По помівках з подушок легко можуть трафити до мешканя. Мешканє є вина пята на моє імя, а окрім того в мешканю напевно знаходять ся ріжні листи, котрі я забув знищити, а завдяки, котрим легко можу бути здемаскованим. Коли би всі компромітуючі

лпсти були знищені, мешкане винаняте під шинним пазвиском, тоді нікому не прийшло би до голови шукати убійця межи ксьондзами — і міг бим бути спокійний.

— Але який чорт міг того сподівати ся, що риби сейчас не пожеруть, але рибакн витягнуть части тіла з води? Самий чорт мабуть став мені на дорозі. З того всього я висповідав ся вчера парохови. Мушу звідси виїзджати... Під тим зглядом парох пририк мені поміч. Але чп то не буде запізно?

— Га! Трудно. Мусів бим грати ролю божевільного. Я в певний, що світ назвав би кожного божевільним, хто небудь смів би твердити, що чоловік при здоровім умі може бути до чогось подібного здібним. Щоб лише сю ролю справно відіграти; шкода, що я за мало студював різні роди божевіля.»

Забирав ся вже виходити, коли нараз хтось занукав до дверей. Ксьондз Шмідт здрігнувсь як зловлений лис в клітці і оглянувши ся довкола, побачив перед собою трох незнакомих йому мужчин. Один з них зголосив ся, що приходить цоговорити з кс. Шмідтом в дуже важній справі. Кс. Шмідт очевидно подумав, що приносить йому з кільканайцять долярів на »офіру«, або прийшли до нього в яких інших релігійних справах і не підозріваючи нічого злого, охотно запросив до парохіяльного бюра. Скоро знайшли ся в бюрі, один з них показав йому фотографію замордованої Анни.

— Хто то є? Знаєте її?

Ксьондз Шмідт поглянув на питаючого.

— То є Анна Авмілер, — чи ні?... — І рівночасно спитав: Чи пан не є полісманом?

— Так! — відповів.

— Я є поліційним ніспектором з бюро детективів, на імя Фаврот.

Учувши таке імя, злочинець, замість скакати з радости, тішити ся і сміяти ся — зблід страшно і почав трясти ся як осиковий лист.

— Чи то ви пане замордували її? — спитав Фаврот. Ксьондз Шмідт помимо того, що сподівав ся арештованя, в послідній хвилі так перестрашив ся, що слова зі страху не міг вимовити.

Доперва аж по другім питаню, пригадав собі, що він є божевільним.

— Так я її забив з великої любови. Господь Бог і свята Єлисавета звеліли мені сповнити кроваву офіру з любови.

— Арештую вас. — Заявив Фаврот.

Ксьондз Шмідт аж тепер зрозумів, що уже більше до костела не піде, отже попросив, щоби йому позволено змінити убрание. Скоро отримав позволене і знішов ся в осібнім покою, хотів відібрати собі житє. А то звичайно буває, що кождий убійця, котрий мордує з найзимнійшою кровю інших, сам лякає ся смерти.

Так стало ся і з злочинцем Шмідтом. Замість мати приготовлений револьвер і пальнути собі в лоб, зачав бритвою підрізувати собі горло. Підрізував одначе так довго, що чуйний детектив вспів впасти і відібрати йому з рук бритву. Відтак наложено Шмідтови кайдани на руки і відпроваджено до вязниці.

— То брехня, я не є божевільним — сказав Шмідт, коли його отець, сестра і інші свідки, разом з адвокатами, старали ся переконати судіїв, що Шмідт був і є божевільним. Шмідт сказав то з незлим вирахованєм, бо жаде правдивий варіят не позволить назвати себе божевільним.

Але на ніщо не придали ся ті всі викру-
ти.

Судії присягли проти розказу св. Єлиса-
вети... взнали ксьондза Шмідта злочинцем
першого степеня.

По узнаню вини, через суд присяглих,
дня чотиринайцятого лютого, тисячу девять
сот чотиринайцятого року судія проголосив
вирок, силою котрого кс. Ганс Шмідт зістає
засуджений як найстрашнійший злочинець
на смерть, через страченє на електричнім
стілци.

Конець...

